

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**

**Факультет іноземних мов
Кафедра теорії і практики перекладу**

**Кваліфікаційна робота
«АМЕРИКАНСЬКИЙ СЛЕНГ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ В
ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА КІНО»**

**Спеціальність 035 Філологія
Освітня програма «Англійсько-український переклад»**

**Здобувачки другого (магістерського)
рівня вищої освіти
Барановської Вероніки Ярославівни**

**НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:
кандидат філологічних наук, доцент
Іванців Орислава Володимирівна**

**РЕЦЕНЗЕНТ:
кандидат філологічних наук, доцент
Шонь Олена Богданівна**

Тернопіль – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО СЛЕНГУ ЯК ЛІНГВІСТИЧНОГО ЯВИЩА.....	9
1.1. Поняття сленгу: визначення, ознаки та функції в мові.....	9
1.2. Особливості американського сленгу.....	16
1.3. Основні підходи до перекладу сленгових одиниць.....	22
РОЗДІЛ 2. АМЕРИКАНСЬКИЙ СЛЕНГ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ ДЖ. Д. СЕЛІНДЖЕРА «НАД ПРІРВОЮ У ЖИТІ»).....	28
2.1. Особливості вживання американського сленгу в художньому наративі.....	28
2.2. Основні стратегії перекладу сленгу в літературних текстах.....	33
2.3. Відтворення американського сленгу в українському перекладі роману «Над прірвою у житті».....	41
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАД АМЕРИКАНСЬКОГО СЛЕНГУ У КІНОДИСКУРСІ (НА ПРИКЛАДІ ФІЛЬМУ К. ТАРАНТИНО «КРИМІНАЛЬНЕ ЧТИВО»).....	51
3.1. Специфіка сленгу в усному кіномовленні.....	51
3.2. Проблеми відтворення сленгу у дубляжі, субтитруванні та закадровому перекладі.....	54
3.3. Перекладацькі стратегії відтворення американського сленгу в українських версіях фільму «Кримінальне читиво».....	58
ВИСНОВКИ.....	70
CONCLUSIONS.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ.....	84

ВСТУП

Мова служить не лише інструментом спілкування, а й віддзеркалює культурні, соціальні та ментальні особливості народу. У другій половині ХХ-століття – на початку ХХІ – американська англійська зазнала суттєвих змін під дією урбанізаційних процесів, міжетнічних контактів і масової культури. На передньому плані цього процесу стоїть сленг – швидкозмінний шар лексики, що миттєво реагує на суспільні трансформації, передає колорит окремих соціальних груп і виконує важливу функцію маркування ідентичності.

Зростаюча популярність американської художньої літератури та кінематографу в усьому світі підняла питання відтворення сленгових елементів іншими мовами, зокрема українською. Переклад сленгу є складним завданням, оскільки часто відсутні прямі відповідники, і перекладачу потрібна не лише мовна майстерність, а й глибоке розуміння культурного контексту. Невірно обрана стратегія перекладу може призвести до втрати колориту, спотворення образу персонажів і зниження художньої цінності твору. Саме тому вивчення особливостей перекладу американського сленгу набуває особливої актуальності.

Актуальність теми дослідження зумовлена зростанням ролі перекладу в міжкультурному спілкуванні, підвищенням інтересу до збереження національної характерності мови джерела та потребою створення дієвих перекладацьких підходів у галузі художньої літератури та кінодискурсу.

Рівень наукового опрацювання питання перекладу сленгу свідчить про його широке вивчення у закордонній лінгвістиці. Уже в ХХ столітті в англійськомовному науковому середовищі заклалися базові підходи до аналізу сленгу як особливого соціолінгвістичного явища.

Так, у праці «Slang Today and Yesterday» Е. Партрідж розглянув історичне походження, класифікацію та функціональне навантаження сленгової лексики, підкреслюючи її змінність і роль у формуванні мовної ідентичності [59].

Т. Чепмен продовжив цю традицію у дослідженні «American Slang», де систематизував американський сленг, визначивши його стилістичні функції та особливості використання в різних соціальних групах [40].

Не менш важливий внесок у сучасну науку зробив Д. Кристал у «Cambridge Encyclopedia of the English Language», де він представив сленг як невід'ємну складову мовної динаміки, наголошуючи на його значенні в процесах ідентифікації та соціальної маркованості [42].

У пізніших працях, зокрема у дослідженнях Д. Гріна й Л. Трахтенберга, підкреслюється культурологічний вимір функціонування сленгу, особливо у мас-медіа та художній літературі, що створює певні складнощі для перекладачів, оскільки вимагає не лише лінгвістичної, а й культурної компетентності [47; 73].

Вітчизняна лінгвістика розглядає проблему сленгу і його перекладу значно скромніше, проте окремі дослідження становлять важливу основу для формування наукового дискурсу у цій сфері.

Наприклад, у монографії О. Селіванової «Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми» аналізуються соціолінгвістичні особливості розмовної мови, включаючи сленгові елементи, і розкривається їхня перекладацька специфіка [23].

Л. Коломієць у серії праць, присвячених перекладознавству, досліджує стратегії та тактики трансляції культурно маркованої лексики, де сленг виступає особливим компонентом [14, с. 152-160].

І. Корун піднімає питання адекватного відтворення американського сленгу в українській кінодискурсі, вказуючи на необхідність компромісу між збереженням стилістичної експресії оригіналу та зрозумілістю перекладу для аудиторії [15].

Незважаючи на накопичений матеріал, комплексний аналіз перекладацьких стратегій щодо відтворення американського сленгу в художній літературі та кінематографі досі залишається недостатньо вивченим.

Метою дослідження є актуалізація проблеми перекладу американського сленгу у сучасному літературному та кінодискурсі шляхом виявлення його

функціональних особливостей та визначення перекладацьких стратегій, спрямованих на достовірне відтворення сленгових одиниць українською мовою.

Для досягнення мети передбачено виконання таких **завдань**:

- розглянути основні підходи до перекладу сленгових одиниць у світовій та українській лінгвістиці;
- проаналізувати особливості вживання американського сленгу в художній літературі на матеріалі роману Джерома Селінджера «Над прірвою у житті»;
- дослідити стратегії та способи відтворення американського сленгу в українських перекладах художніх творів на прикладі «Над прірвою у житті»;
- встановити специфіку функціонування та перекладу сленгу у кіномовленні на прикладі фільму Квентіна Тарантіно «Кримінальне чтиво»;
- охарактеризувати перекладацькі рішення у дубляжі, субтитруванні та закадровому перекладі фільму «Кримінальне чтиво», визначити їх ефективність та проблемні аспекти.

Об'єкт дослідження – американський сленг в сучасному літературному та кіно-дискурсі.

Предмет дослідження – перекладацькі стратегії та методи відтворення американського сленгу в художніх творах і кіно-дискурсі засобами української мови.

Матеріалом дослідження обрано роман Джерома Селінджера «Над прірвою у житті» (The Catcher in the Rye) та його український переклад О. Логвиненка, а також фільм Квентіна Тарантіно «Кримінальне чтиво» (Pulp Fiction) разом з його українськими версіями, в яких сленгові елементи передані у різних формах (дубляж, субтитри, закадровий переклад).

Методи дослідження: описовий (для систематизації теоретичних підходів), контекстуально-інтерпретаційний (для розгляду функціонування сленгових одиниць у текстах), порівняльно-перекладознавчий (для виявлення

еквівалентів та перекладацьких стратегій) та кількісний аналіз (для визначення частотності перекладацьких рішень).

Новизна дослідження полягає у спробі цілісного вивчення американського сленгу як перекладацької проблеми на прикладі роману Джерома Селінджера «Над прірвою у житті» та фільму Квентіна Тарантіно «Pulp Fiction». Вперше проведено порівняльний аналіз стратегій відтворення американського сленгу в українських перекладах художніх творів і кінодискурсу, що дозволяє виявити закономірності та проблемні моменти перекладу.

Теоретична цінність роботи полягає у розширенні перекладознавчого аналізу американського сленгу, уточненні його особливостей у літературі та кіно-дискурсі, а також у створенні класифікації перекладацьких стратегій на прикладах «Над прірвою у житті» та «Кримінальне чтиво».

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування його результатів у навчальних програмах з перекладознавства, стилістики англійської мови, теорії і практики художнього перекладу та кіноперекладу. Висновки можуть стати в пригоді практикуючим перекладачам, студентам-філологам і при підготовці українських перекладів англійськомовних фільмів.

Апробація результатів дослідження здійснювалася шляхом представлення основних положень та висновків на Міжнародній науково-практичній конференції «European Science and Innovation Congress» [1] (8–10 грудня 2025 р., Барселона, Іспанія), а також у формі публікації у «Магістерському науковому віснику ТНПУ» (2025 р.) [2].

Структуру роботи, сформовану відповідно до мети та завдань, складають вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки.

У вступі обґрунтовано вибір і актуальність теми, сформульовано мету, об'єкт, предмет та завдання дослідження, зазначено методи, розкрито теоретичне та практичне значення магістерської роботи, а також вказано наукову новизну.

У першому розділі проаналізовано теоретичні засади вивчення американського сленгу як лінгвістичного феномена, визначено його поняття, характерні ознаки та функції у мові, розкрито специфіку американського сленгу та окреслено головні підходи до перекладу сленгових одиниць.

Другий розділ присвячено аналізу американського сленгу як проблеми перекладу в художній літературі на матеріалі роману Джерома Селінджера «Над прірвою у житті». У ньому розглядаються особливості вживання американського сленгу у художньому наративі, визначаються головні стратегії перекладу сленгових одиниць у літературних текстах і аналізується їх відтворення в українському перекладі зазначеного роману.

Третій розділ зосереджено на перекладі американського сленгу у кіно-дискурсі на матеріалі фільму Квентіна Тарантіно «Кримінальне чтиво». У ньому розкрито специфіку функціонування сленгових елементів в усному кіномовленні, окреслено труднощі їх відтворення у дубляжі, субтитрах та закадровому перекладі, а також проаналізовано перекладацькі стратегії відтворення американського сленгу в українських версіях фільму.

У **висновках** подано результати проведеного дослідження, сформульовано ключові теоретичні та практичні результати роботи та окреслено перспективи подальших наукових розвідок.

Список використаних джерел включає літературні та наукові праці, що були підставою для дослідження.

Основний текст роботи викладено на 70 сторінках, загальний обсяг тексту становить 86 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО СЛЕНГУ ЯК ЛІНГВІСТИЧНОГО ЯВИЩА

1.1. Поняття сленгу: визначення, ознаки та функції в мові

Сленг становить важливу складову усної комунікації, яка відображає особливості соціального середовища й культурних практик певної спільноти. На відміну від літературної мови, його вирізняє емоційна насиченість, нестандартність і швидка змінність.

Сьогодні не існує єдиної узгодженої дефініції терміна «сленг». Хоча явище користується великою популярністю, його термінологічна характеристика залишається доволі розпливчастою, тому різні дослідники пропонують різні тлумачення.

Термін «сленг» походить від англійського слова *slang* («жаргон»), точне походження якого до кінця не встановлено. Перший його зафіксований випадок датовано 1756 роком, коли його визначали як «мову низького або вульгарного типу», а згодом – як жаргон певних професійних груп. Спочатку сленг був типовим для маргінальних верств населення, проте з часом вийшов за межі цих груп [7, с. 52].

Основними ознаками сленгу є неформальність, обмежене коло користувачів та специфічна функціональна спрямованість, що дозволяє виділяти окремі соціальні групи і формувати власну мовну ідентичність [35].

Сленг відносять до розмовного шару мови, який часто характеризується приналежністю до певних діалектів. У більшості випадків його розглядають як соціальний діалект.

Діалект визначається як територіальна, тимчасова або соціальна різновидність мови, якою користується обмежене коло осіб і яка відрізняється від мовного стандарту за фонетикою, граматиною, лексикою та семантикою.

Соціальний діалект, або соціолект (англ. *Social dialect*), включає специфічні мовні риси – лексичні, фразеологічні – властиві певній соціальній групі, наприклад професійній, віковій або становій. Його розрізняють за типами жаргонів: професійний та груповий. Соціальний діалект не формує повноцінної системи мови, оскільки охоплює лише окремі специфічні одиниці, тоді як граматику й синтаксис залишаються загальними для всієї мови.

Визначити точну дефініцію сленгу складно через відсутність єдиних наукових підходів. Проте аналіз численних досліджень дозволяє узагальнити його основні риси: сленг – це історично сформований, нестандартний, розмовний, нелітературний, стилістично маркований, динамічний та експресивно забарвлений шар лексики, що має яскраве емоційне та оцінне забарвлення, гумор, образність, мовну гру і включає модні неологізми [20, с. 46].

Важливий внесок у дослідження сленгу в першій половині ХХ століття здійснив Е. Партрідж. Його роботи, зокрема «*Slang to-day and yesterday*» (1933) та «*Usage and Abusage*» (1942), здобули широке визнання та досліджували сленг з глибокої лінгвістичної перспективи, охоплюючи різні аспекти цього мовного явища [57 – 62].

У другій половині ХІХ століття теоретичні питання англійського лексичного субстандарту, зокрема сленгу, залишалися недостатньо вивченими. Лише в першій половині ХХ століття дослідники на американському ґрунті почали систематично вивчати сленг. Серед них слід зазначити Г. Л. Менкена (1919) [54], Дж. Б. Грінафа [48] та Л. Блумфілда (1933) [74], які внесли помітний внесок у розвиток досліджень американського сленгу.

У галузі богемістики перші згадки терміна «сленг» та його різні тлумачення з'являються у часописі «*Naše řeč*» у 1924 році у статті В. Ершла [43].

У 1928 році Є. Ріпл опублікував статтю, присвячену студентському жаргону, а в той же період з'явилася низка невеликих робіт, що розглядали проблематику сленгу та аргю [66].

Основним і базовим джерелом для дослідження чеських сленгів є стаття Ф. Оберпфальцера-Йілка «*Argo a slangu*» (1934) [56].

Леонард Блумфілд визначає сленг як «мовну форму, що характеризується нестандартністю, емоційною забарвленістю та здатністю швидко змінюватися внаслідок соціального впливу» [37].

Роберт Міллер наголошує на соціально-функціональному аспекті, визначаючи сленг як «мовний засіб, що забезпечує ідентифікацію членів певної групи та підтримує її внутрішню комунікацію» [55].

Макс Фасмер виділяє такі ознаки сленгу: емоційність, нестандартність, швидка змінність лексики, обмежене коло користувачів та гумористично-іронічне забарвлення [45].

Українські дослідники трактують сленг як «живий компонент сучасної мови, що виникає внаслідок потреби молодіжних і соціальних груп у вираженні індивідуальності, приналежності до колективу та дистанціювання від офіційної мови» [21; 29].

Варто розглянути таблицю 1.1., щоб детальніше побачити порівняння визначень сленгу різними мовознавцями.

Таблиця 1.1

Порівняння визначень сленгу різними мовознавцями

Дослідник	Визначення сленгу	Основні ознаки	Функції
Greenaf & Kittredge, 1929	Слова та вирази, що використовуються обмеженою групою для емоційного або гумористичного вираження	Соціальна обмеженість, емоційність	Емоційна, комунікативна
Bloomfield, 1933	Мовна форма нестандартна, емоційно забарвлена, швидко змінюється	Нестандартність, змінність	Комунікативна, експресивна

Міллер, 1970	Мовний засіб для ідентифікації групи	Соціальна обмеженість, ідентифікаційна	Ідентифікаційна, внутрішньогрупова
Фасмер, 1980	Мовна одиниця з емоційним, гумористичним забарвленням	Емоційність, гумор, швидка змінність	Експресивна, соціальна
Павлишин, 2005; Сторожук, 2010	Живий компонент мови, що відображає потреби групи	Соціальна, емоційна, нестандартна, змінна	Ідентифікаційна, комунікативна, експресивна

Джерело: узагальнено автором роботи на основі проаналізованих джерел

Зараз серед лінгвістів немає єдиної точки зору щодо функцій, які виконуються сленгом. Деякі вчені виділяють три функції сленгу: комунікативну, номінативну і когнітивну.

Для кращого розуміння сутності сленгу доцільно виділити його основні властивості. У таблиці 1.2. наведено ключові характеристики сленгу, які допомагають зрозуміти його специфіку, функціонування в мові та соціальне значення.

Кожна властивість супроводжується коротким поясненням, що демонструє, яким чином сленг відрізняється від літературної мови та впливає на комунікацію в неформальному середовищі.

Таблиця 1.2

Ключові властивості сленгу та їх характеристика

Ключова властивість сленгу	Пояснення / Особливості
Поза межність літературної мови	Сленг функціонує поза стандартними нормами, не належить до офіційної чи академічної мови.
Переважно усне використання	Застосовується головним чином у розмовній мові, рідше у письмовій.
Яскраве емоційне забарвлення	Мовні одиниці передають почуття та ставлення мовця, додають мовленню виразності.
Фамільярність	Часто використовує близькі, розмовні форми, що обмежує контекст використання.
Різноманіття інтонацій	Може мати жартівливий, іронічний, зневажливий, грубий або вульгарний відтінок.
Початково вузьке розуміння	Спочатку зрозумілий лише для певної групи людей, але з часом може стати загальноживаним.
Соціальна та професійна лексика	Включає слова та вирази, характерні для конкретних соціальних або професійних груп.

Джерело: підсумовано автором роботи на основі джерела [3]

Сленг – це жива і мінлива складова мови, яка постійно пристосовується до соціальних змін і процесів у суспільстві [3, с. 32].

Він виявляє одночасно зовнішній вплив культури та суспільства та внутрішню гнучкість мови до адаптації, що робить його одним із найцікавіших об'єктів сучасної лінгвістики: його сприймають і як вульгарність, яку треба уникати, і як ознаку живої мови.

Сленгові елементи виконують різні ролі в комунікації, забезпечуючи багатозначність їхнього внеску. Комунікативна роль сленгових одиниць

проявляється у здатності передавати думки мовця і одночасно дозволяти слухачу розуміти сказане, коригуючи свою поведінку чи уявлення.

Когнітивна сторона сленгу полягає в тому, що багато його станових одиниць містять додаткову інформацію, яку не передає звичайна лексика, тим самим відкриваючи нові знання про навколишній світ.

Номінативна функція сленгу виявляється у процесах словоутворення та розширення мовного репертуару. Завдяки сленгу нові явища, події чи предмети отримують назви, що співіснують із літературними стандартами та відображають актуальні соціальні зміни.

Емоційно-експресивна функція є однією з характерних для сленгу: через неї мовці виражають емоції та ставлення до різних явищ. У сленгових одиницях часто присутні різноманітні конотації – іронічні, жартівливі, зневажливі або грубі – що надає мовленню особливого колориту і виразності.

Світоглядова функція сленгу відображає соціальні та вікові особливості його користувачів, їх приналежність до певних професійних або соціальних груп, а також рівень освіти й культурний статус, що безпосередньо впливає на мовні практики. Ідентифікаційна (або сигнальна) функція допомагає визначити соціальний статус, походження та сферу діяльності мовця, а також сприяє формуванню і підтримці спілкування в межах певної групи.

Крім того, сленг слугує засобом економії часу: аббревіатури й скорочення у усній та письмовій формі дозволяють значно зменшити обсяг мови, що особливо важливо в сучасному швидкоплинному комунікаційному середовищі [9].

Отже, сленг постає історично сформованим, динамічним та експресивно насиченим шаром мови, який поєднує живість, гнучкість і дотепність. Його головна мета – емоційно-експресивне забарвлення, що дозволяє передати ставлення мовця до світу та надати мовленню яскравості та індивідуальності.

Класифікація сленгу зазвичай будується на сфері його вживання, і багато дослідників виділяють два основних типи: загальний і спеціальний (*general and special slang*) [36].

До спеціального сленгу належать специфічні лексичні одиниці та фразеологізми, характерні для соціальних жаргонів та професійних діалектів. Професійний жаргон – це лексика, призначена виключно для представників певної діяльності, до якої також входять терміни злочинного світу. Основна риса спеціального сленгу – його обмежене коло користувачів і мала відомість серед широкого загалу.

Загальний сленг характеризується тим, що, перебуваючи поза межами літературної мови, він зрозумілий широкому колу населення і використовується в побутовій комунікації. Він включає образні слова і словосполучення з оцінним і емоційним відтінком, які можуть виступати синонімами літературних еквівалентів. Крім того, загальний сленг має стабільність протягом певного періоду, хоча окремі слова можуть виходити з ужитку або зникати зовсім.

Прикладами таких слів є жаргонізми *brass hat* – «офіцер», *Jesus* – «борець-священик», *Jerry*, *Krauthed* – «німець-солдат». Загальний сленг часто збагачується елементами зі спеціального сленгу, хоча більшість його лексики може входити до літературної мови [27].

Отже, загальний сленг можна охарактеризувати як побутову мову, зрозумілу всім і широко розповсюджену, що має емоційне та експресивне забарвлення з оцінним відтінком і часто використовується для іронії над соціальними чи мовними умовностями.

Спеціальний сленг, навпаки, охоплює жаргонізми, арго, вульгаризми та професіоналізми, характеризується різноманіттям складу та специфічними фонетичними й синтаксичними ознаками.

Попри те, що цей вид сленгу ще недостатньо вивчений, він становить важливий елемент соціолінгвістики – науки, що аналізує розвиток мови в суспільстві.

1.2. Особливості американського сленгу

Американський молодіжний сленг складає вагому складову сучасної англійської культури та мовного середовища Сполучених Штатів. Він відображає соціальні, культурні та емоційні сторони життя підлітків, широко використовується в повсякденній розмові, у музиці, у соцмережах і медіа.

Сленг – це неофіційна мова, якою переважає усна форма, а не письмова, і яку дотримуються окремі спільноти людей [39].

Зазвичай сленг розглядають як усне мовне явище, хоча багато його елементів виникає завдяки творчій вигадливості авторів. Найактивніші перетворення в цій області спостерігаються саме у молоді, яка служить рушійною силою його поширення. Саме вона надає мовленню емоційну насиченість та індивідуальність.

За останні десятиліття темпи розвитку різних сфер суспільного життя значно прискорилися, що, очевидно, це вплинуло й на лексичному складі мови, адже мова і культура тісно переплетені. Соціальні процеси, що охоплюють суспільство, безпосередньо впливають на еволюцію неформальної мови, породжуючи нові слова та вирази, які поступово заселяють словникову базу.

Важливу роль у цьому процесі відіграє саме молодь, яка активно бере участь у соціальному та культурному житті. У нинішніх умовах підлітки часто дивляться серіали й багато часу проводять в інтернеті, де стикаються з новими поняттями та мовними феноменами. Саме це сприяє утворенню окремого шару лексики – жаргону, адже молоді швидко засвоюються нову інформацію і охоче вбудовують її у власну мову.

Цікаво відзначити, що до недавніх часів значна частина лінгвістів не сприймала сленг як повноцінне мовне явище і не приділяла йому належної наукової уваги.

Сучасна лінгвістика змінила цей підхід. Дослідники визнали, що ігнорувати сленг неможливо, оскільки він становить важливу частину мовного розвитку. Це зумовлено прагненням молоді залишатися актуальною та відчувати

новизну. Підлітки отримують задоволення, перейменовувати звичні об'єкти або навіть створюючи нові слова. Іноді використання сленгу стає засобом продемонструвати приналежність до певної престижної соціальної групи.

У Сполучених Штатах, наприклад, багато підлітків належать до різних субкультур – косплей, хіпі, панк, фан-клуби тощо. Представники кожної субкультури прагнуть зберегти власну ідентичність і одночасно протиставити себе іншим колективам. Тоді сленг слугує маркером приналежності та створює певну «таємницю», що може поєднувати бажання визнання і страх перед стигматизацією чи викриттям.

Молоді часто слухають музику, в якій зустрічаються численні сленгові елементи. Наприклад, у треку «Whoopу» використано сленгову репліку, що перекладається як «Як живеш!?!», а вираз *blue cheese* застосовується як позначення сто доларів. У композиції «Astronaut in the Ocean» спостерігаються багато граматичних скорочень, характерних для сленгу, зокрема усічення закінчення *-ing*: *rollin' – rolling, fallin' – falling, pourin' – pouring, goin' – going, swimmin' – swimming*.

У пісенних текстах часто можна почути сленгову форму *y'all*, що відповідає *you all*, а *I'mma* виражає майбутній час (*I'm going to*). Найпоширеніші скорочення в сленгу: *gonna – going to, gotta – got to, wanna – want to, lemme – let me, gimme – give me, outta – ought to, kinda – kind of, I'mma – I'm going to, hafta – have to, dunno – don't/doesn't know, ain't – be + not* [13, с. 16-20].

У сучасному мовному середовищі сленг є важливим елементом словникового запасу школярів і студентів, активно використовується в їхньому щоденному спілкуванні, що підштовхнуло до появи поняття «молодіжна мова».

Як зазначає М. Бухольц, молодші покоління вживають сленг як інструмент самовираження і формування власної ідентичності. Для підлітків це стає засобом диференціації, який дозволяє розмежувати «своїх» і «чужих», а також визначити, хто має право вживати певні мовні форми і в яких ситуаціях [38].

Однією з характерних особливостей американського сленгу є процес конверсії, тобто здатність слів набувати нових граматичних чи лексичних ролей.

Структура американського сленгу значно динамічніша, ніж британська, де подібна конверсія сьогодні практично не спостерігається.

Ще один особливий аспект американського сленгу – це часте (хоча й не завжди) вживання образних, колючих чи надмірно емоційних виразів. Для перекладу сленгових одиниць можуть застосовуватись ті ж прийоми, що й для літературної лексики, проте знайти адекватний український еквівалент не завжди вдається.

Шкільні навчальні програми сконцентровані на формальній англійській мові, тому вивчення сленгу зазвичай не включається до плану. Проте ті, хто вивчає його самостійно, відчують себе впевнено під час перегляду розважальних телешоу чи неформального спілкування з носіями мови, особливо серед однолітків. Особи, які опанували сленг так само, як і стандартну мову, не стикаються з труднощами під час закордонних навчальних чи професійних поїздок [31].

У сучасному мовленні сленг виконує безліч функцій:

- підлітки часто вживають сленгові вирази, бо вони звучать кмітливо й оригінально;
- сленгові терміни часто слугують синонімами до стандартних слів, наприклад, *crockery – teeth*;
- молодіжний сленг може стати словесною зброєю, здатною образити чи принизити співрозмовника;
- сленг використовується для передачі ставлення, створення ефекту здивування або обходу цензурних обмежень, що особливо помітно в текстах пісень.

Щодо лінгвістичних особливостей американського сленгу, серед головних способів словотвору виділяються афіксація, суфіксація, скорочення та словоскладання.

Як приклад, сленговий суфікс -o не несе власного значення, проте надає словам особливий колорит (*botto = bottle, blindo = drunk, weirdo = weird*).

Суфікс *-ee*, який у літературній англійській використовується рідко, у американському сленгу є надзвичайно продуктивним, наприклад: *beatee*, *cookee*, *disappointee*.

Особливою рисою американського сленгу є процес, коли повнозначні слова перетворюються на напівсуфікси, що позначають людину або ентузіаста певної діяльності. Наприклад, *car-happy* означає «автомобільний любитель». Слово *head* у метафоричному значенні позначає людину, характеризуючи її риси: *hothead* – «запальний», *redhead* – «новачок».

Крім того, широко застосовуються скорочення та так звані *blendings*, наприклад: *brunch* = *breakfast* + *lunch*, або скорочені форми слів: *def* = *definitely*, *pash* = *passion* [41].

Способи утворення та поповнення молодіжного сленгу надзвичайно різноманітні, оскільки сучасна молодіжна культура вирізняється високою експресивністю та іноді грубими або різкими формами вираження думок. Особливу увагу заслуговує та частина сленгу, що репрезентує емоційно забарвлену лексику, зазвичай із іронічною або пародійною конотацією. Наприклад, такі слова як *bacon* – «поліцейський», *beef* – «скарга», *buffalo chick* – «повна дівчина» несуть негативну конотацію.

Сучасні соцмережі насичені різноманітними абрєвіатурами й акронімами, що активно проникають у молодіжний сленг.

Технології миттєвого інтернет-спілкування, зокрема в умовах дистанційного навчання, призвели до виникнення величезної кількості скорочень, розшифрування яких часто ускладнює.

Деякі з цих скорочень стали частиною сленгу, наприклад: *OMG* (*Oh My God*) – реакція на сильне здивування чи переляк; *LOL* (*Laughing out loud*) – «вмираю зі сміху», що часто можна побачити в коментарях під гумористичними відео. Інші поширені скорочення: *ELI5* (*Explain like I'm 5*) – прохання пояснити щось простими словами, *2day* – *today*, *2moro* – *tomorrow*, *2night* – *tonight*, *4EAE* – *forever and ever*, *ABT* – *about*, *ADN* – *any day now*, *BRB* – *be right back*, *BTW* – *by the way*, *ASAP* – *as soon as possible*, *AMA* – *ask me anything*.

Сучасне інтернет-спілкування стало значною частиною повсякденного життя більшості людей, тому швидкий темп життя зумовлює необхідність коротких, оперативних відповідей, що часто містять численні сленгові одиниці, які не підкоряються граматичним правилам. Знання акронімів і символів допомагає прискорити комунікацію та зробити її більш ефективною. До прикладів таких інтернет-сленгових форм належать: *b4* – *before*, *bf* – *boyfriend*, *F2F* – *face to face*, *H&K* – *hugs and kisses*, *JK* – *just kidding*, *L&R* – *later*, *SPST* – *same place same time*, *TC* – *take care*, *US* – *you suck* [53].

Слід підкреслити, що схильність вживати лише розмовні форми й відходити від правил літературної мови іноді спричиняє, що молоде покоління не оволодіває різноманітними функціональними стилями мови, окрім інтернет-спілкування.

Позиції лінгвістів щодо цього феномену різняться: одні стверджують, що таке спілкування ослаблює мову, інші – що воно підштовхує її розвиток, активізує творчі можливості і робить мову живою та динамічною.

За результатами дослідження інстаграм-сторінок американської молоді були виділені частовживані сленгові одиниці: *Break a leg!* – «удачі», *hot* – «привабливий», *cheesy* – «дешевий, без смаку», *dead* – «порожні бари та клуби», *hold your horses* – «зачекай», *hooked* – «потрапив у залежність», *hang out* – «проводити час разом», *cool* – «класно», *crash* – «спати», *swag* – «самовпевнений», *beat* – «виграти», *wheel* – «автомобіль», *kicks* – «взуття», *Bro* – «друг», *bummer* – «розчарування», *chill* – «розслабитися», *no biggie* – «немає проблем», *sleep on it* – «подумати», *same here* – «згоден».

Щодо специфіки нью-йоркського сленгу, слово *get tight* означає «сердитися» (наприклад: *It gets me tight when my boyfriend doesn't like my Instagram posts*), *Hommie* – «друг, брат», *Cruisin* – «розслаблятися», *Bounce* – «йти, залишати місце» (наприклад: *I'm gonna bounce*) [70].

Іноді сленг змішують із жаргоном, хоча між цими поняттями існує кілька різниць:

- жаргон складається з термінів і виразів, що належать до певної професії або сфери діяльності, у той час як сленг – це неофіційна варіація мови, що вживається переважно в побутових і неофіційних ситуаціях;
- жаргон можливо застосовувати як у письмовій, так і в усній формі, а сленг здебільшого проявляється в усному мовленні;
- жаргон можна використовувати у професійному контексті, тоді як сленг – ні.

Сленг ділять на загальний і конкретний. Загальний сленг слугує групі людей для вираження взаємної поваги, а також для підкреслення індивідуальних рис мовця, його соціального статусу, віку, рівня освіти, інтересів чи регіонального походження. Такими виразами найчастіше користуються представники одного вікового діапазону або люди з подібними захопленнями та інтересами.

Конкретний сленг спрямований на уникнення офіційності та формальності, замінюючи стандартні вирази й кліше для створення невимушеної атмосфери, наприклад: *bevvy* – напій, *footy* – футбол.

Серед сучасної молоді поширені також різні сленгові форми привітань та прощань. До найпоширеніших сленгових привітань належать: *Sup*, *Howdy*, *Hey-o*, *Yo*. Для неформального прощання часто вживають: *See ya*, *Peace out*, *Later days*, *Peace* [16].

Отже, отримані під час дослідження дані щодо вживання молодіжного сленгу демонструють, що ця мовна категорія надзвичайно мінлива і різко відрізняється від стандартної літературної мови. Існує безліч способів її формування і широке коло сфер застосування, причому особливу роль відіграють музика та соціальні мережі.

Молодь у Сполучених Штатах активно вводить сленгові елементи в щоденне спілкування, тому обмеження вивчення лише класичними підручниками чи літературою виявляється недостатнім. Мова, що ігнорує сленгові форми, втрачає живу динаміку і стає «мертвою», оскільки динамізм розвивається лише через постійне використання її носіями.

Сленг в американській культурі являє собою відбиток часу, традицій, способу життя та актуальних модних тенденцій. Кожен окремий сленговий елемент має власну історію виникнення і емоційне забарвлення, яке збагачує висловлювання виразністю та колоритом.

Сленгові конструкції залишаються закріпленими у фільмах, друкованих виданнях та колективній пам'яті, формуючи сприйняття мови, і продовжують існувати, доки їх продовжують вживати в спілкуванні.

1.3. Основні підходи до перекладу сленгових одиниць

Переклад сленгових одиниць є одним з найбільш складних завдань у перекладознавстві, оскільки сленг поєднує в собі емоційне забарвлення, соціальні маркери та креативні мовні форми. Через це звичайний дослівний переклад рідко передає всю смислову та функціональну повноту сленгу.

У процесі перекладу художніх текстів важливим завданням є адекватне відтворення сленгових одиниць, оскільки вони виконують не лише комунікативну, а й стилістичну функцію. Для наочності у табл. 1.3. наведено приклади англійських сленгових виразів з романів американських авторів та можливі українські відповідники, що передають емоційне забарвлення та розмовний стиль оригіналу.

Таблиця 1.3

Приклади перекладу американського сленгу

Англійський сленг	Український варіант
<i>crazy</i>	шалений
<i>bummer</i>	не щастить
<i>phony</i>	фальшивка
<i>shoot the breeze</i>	тріпати язиком
<i>hipster</i>	хіпстер

<i>high school freak</i>	шкільний ботан
<i>chill</i>	розслабитися
<i>hang out</i>	тусуватися
<i>dude</i>	чувак
<i>freak out</i>	злякатися / психувати

Джерело: складено автором роботи

Як видно з таблиці 1.3, переклад сленгу може здійснюватися різними способами: від буквального відтворення до адаптації під розмовний стиль української мови. Вибір конкретного варіанту визначається контекстом, соціальною характеристикою персонажів та функціональною роллю сленгової одиниці в тексті.

У наукових дослідженнях виділяють декілька головних стратегій перекладу сленгових елементів, які залежать від мети перекладу, особливостей тексту та мовних характеристик цільової аудиторії.

Потрібно підкреслити, що перед перекладачем стоїть завдання не лише володіти нормативними мовними правилами, а й вміти брати до уваги культурні й соціальні нюанси. Сленг, зрештою, часто передає емоційний стан мовця, його соціальну ідентичність та приналежність до конкретної групи.

У таблиці 1.4. наведено основні способи перекладу американського сленгу українською мовою, що ілюструють різні підходи до відтворення смислового, стилістичного та культурного навантаження оригіналу (табл. 1.4).

Таблиця 1.4

Способи перекладу американського сленгу в художніх текстах

Спосіб	Суть	Приклад в оригіналі	Варіант перекладу українською
Еквівалентна заміна	Використання українського розмовного або сленгового	<i>dude</i>	«чувак»

	відповідника, близького за змістом і стилем.		
Функціональна адаптація	Заміна на вираз, що передає комунікативну функцію (гумор, іронію, соціальну роль).	<i>hang out</i>	«тусуватися», «зависати»
Культурна адаптація	Передача змісту з урахуванням культурних реалій мови перекладу.	<i>to hit the jackpot</i>	«зірвати куш»
Нейтралізація	Використання нейтральної лексики замість сленгу для зрозумілості.	<i>freak out</i>	«злякатися»
Пояснювальний переклад	Використання описового виразу, якщо прямого відповідника немає.	<i>bummer</i>	«не пощастило», «прикрый випадок»
Калькування	Часткове буквальне відтворення структури вислову.	<i>shoot the breeze</i>	«стріляти вітерцем» (рідко, але можливе як стилістичний прийом)
Комбінований варіант	Поєднання кількох способів: передача значення + стилю + культури.	<i>cool</i>	«круто» (еквівалентна заміна + збереження емоційності)

Джерело: підсумовано автором роботи

Як видно з таблиці 1.4, переклад сленгових виразів може здійснюватися різними шляхами – від еквівалентної заміни до пояснювального перекладу чи культурної адаптації. Кожен спосіб має свої переваги та обмеження: еквівалентна заміна та функціональна адаптація допомагають зберегти розмовний стиль і емоційність, тоді як нейтралізація або пояснення забезпечують зрозумілість для ширшої аудиторії.

Отож, оптимальний переклад сленгу потребує гнучкого підходу та часто комбінує кілька стратегій, щоб досягти максимальної точності й природності тексту.

Також, щоб детальніше ознайомитися із підходами до перекладу сленгових одиниць, пропонується переглянути додаток А, таблицю А1.

При використанні семантичної стратегії метою є збереження фундаментального лексичного смислу сленгового елемента, орієнтуючись на точну передачу значення слова чи виразу. Такий метод проявляє ефективність у наукових, технічних і офіційних документах, де критично важливо надати правильне трактування термінів і словосполучень. У даній ситуації перекладач намагається якомога ближче відтворити смислове навантаження, часто віддаючи перевагу дослівному або майже дослівному варіанту. Однак семантичний підхід інколи не в змозі передати соціальний контекст сленгу, що може призвести до втрати частини комунікативного ефекту [44].

Так, англійське розмовне слово *cool* у значенні «класний» чи «чудовий» у українській мові передається словом «круто», зберігаючи семантичне і емоційне забарвлення, проте не цілком відображає культурний контекст його вживання.

Функціональний підхід концентрується на ролі сленгового елемента у мовленні, а саме на його соціальній і комунікативній функції. При його застосуванні перекладач передає не стільки буквальний зміст, скільки ту функцію, яку слово виконує в тексті. Підкреслення приналежності до певної соціальної групи, створення гумору, іронії чи сарказму. Така стратегія найбільше підходить для перекладу художньої літератури, діалогів і медіа-матеріалів, де важливо зберегти комунікативний ефект [28].

Наприклад, англійський вираз *hang out*, який дослівно перекладається як «проводити час», у функціональному перекладі українською передається словами «туситися» або «зависати», зберігаючи соціальну функцію й емоційне забарвлення, хоча семантичне значення змінюється.

Комунікативна стратегія орієнтується на досягнення максимальної зрозумілості та природності тексту для цільової аудиторії. Перекладач ставить за

мету, щоб сленгові елементи звучали природно для читача, навіть якщо це вимагає адаптації чи пояснення в контексті. Такий підхід передбачає використання еквівалентного сленгу цільової мови або часткову нейтралізацію емоційного забарвлення, аби переклад виглядав органічним для споживача.

Так, англійське прислів'я *to spill the beans*, що буквально означає «розсипати боби», у комунікативному перекладі передається українською як «розповісти все» або «викласти усі карти», передаючи сенс і ефект неочікуваного розкриття інформації.

Культурологічна стратегія бере до уваги особливості культури вихідного та цільового мовного середовища. Її застосовують у випадках, коли сленг тісно пов'язаний із конкретними культурними чи соціальними реаліями. У таких ситуаціях перекладач може вживати пояснювальні конструкції, адаптувати текст до цільової культури або шукати еквіваленти у мові перекладу, які передають не лише смислове, а й культурне навантаження [12].

Наприклад, американський розмовний вираз *to hit the jackpot* («вдарити джекпот») перекладається українською як «взяти великий куш» або «зірвати куш», зберігаючи культурний контекст азартних ігор і емоційне забарвлення фрази.

На практиці перекладачі часто вдаються до комбінованого підходу, поєднуючи елементи семантичного, функціонального, комунікативного та культурологічного перекладу. Це дозволяє одночасно передати значення, соціальну функцію, емоційне забарвлення та культурні особливості сленгових одиниць.

Отже, вибір стратегії визначається жанром тексту, цільовою аудиторією та конкретними завданнями перекладу. Ефективний переклад сленгу вимагає від перекладача глибокого розуміння мов, культурних кодів, соціальних функцій мовлення, а також творчого підходу до вирішення проблем, які виникають при роботі з нестандартними лексичними одиницями.

Як підсумок, можна зазначити, що американський сленг – це багатостороннє лінгвістичне явище, що поєднує емоційне забарвлення,

соціальну функцію та культурні коди. Теоретичні дослідження підкреслюють його нестандартність, швидку динаміку та залежність від соціально-вікових груп, що робить його важливим об'єктом лінгвістичного аналізу. Сленгові елементи слугують маркерами соціальної ідентичності, засобами групової комунікації й вираженням індивідуальності.

Дослідження підходів до перекладу сленгу дозволяє виявити взаємозв'язок між семантичним значенням, функціональною роллю та культурним контекстом мовлення.

Тому, американський сленг є не лише відображенням мовної творчості, а й дієвим інструментом соціолінгвістичного та перекладознавчого аналізу.

РОЗДІЛ 2

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЛЕНГ ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ ДЖ. Д. СЕЛІНДЖЕРА «НАД ПРІРВОЮ У ЖИТІ»)

2.1. Особливості вживання американського сленгу в художньому наративі

У художньому тексті американський сленг слугує не лише мовною особливістю, а й дієвим засобом формування образу героїв і передачі соціокультурного середовища. Завдяки йому письменник може надати персонажам живий, достовірний стиль мови, який відображає їх соціальні, вікові, професійні та регіональні особливості.

Так, у романі Дж. Селінджера «Над прірвою у житті» (1951) головний герой Холден Колфілд часто вживає сленгові терміни типу «*phony*» (маніпулятивний, фальшивий) і «*crummy*» (незадовільний, жалюгідний), що підкреслює його молодіжну ідентичність і скептичне ставлення до дорослого світу. Такі слова не лише розкривають індивідуальний мовний шлях персонажа, а й служать соціальним маркером, вказуючи на його належність до підліткової субкультури США середини ХХ століття.

Контекстуальна прив'язка сленгових одиниць у художньому творі становить одну з основних їх характеристик. Сприйняття багатьох сленгових виразів формується не лише за словником, а й залежить від конкретного контексту їх використання, емоційного настрою героя та манери оповіді.

У романі С. Кертіса «*The Outsiders*» (1967) застосування молодіжного жаргону типу «*greaser*» чи «*hood*» свідчить про соціальну належність і конфлікт між підлітковими групами різних соціальних прошарків, одночасно формуючи правдоподібну мовну мозаїку американського міського життя 1960-х років.

Стилістична роль сленгу у художньому наративі проявляється в умінні створювати живі, розмовні діалоги, насичені динамікою і емоціями. Писатели США часто застосовують аббревіатури, новотворчі слова, просторіччя, іноді змішуючи їх зі стандартною мовою, щоб підкреслити унікальний стиль кожного героя.

Для прикладу, у нових молодіжних романах Джона Гріна («The Fault in Our Stars», 2012) сленговий вираз типу «*okay? okay.*» набуває символічної ролі, виступаючи індикатором емоційної взаємодії між героями та створюючи особливий ритм їхніх розмов.

Використання сленгу також має виражену соціокультурну маркування. Воно відображає культурні й регіональні особливості мовного середовища США, розрізнення між поколіннями, містом та селом, а також між різними етнічними та субкультурними групами.

Наприклад, у творах Чака Паланіка («Fight Club», 1996) характерний урбаністичний сленг підкреслює приналежність персонажів до певних соціальних і субкультурних просторів, виявляючи їхнє емоційне і психологічне відчуження.

Сленг як лінгвістичне явище особливий тим, що він динамічний і схильний до творчих змін. Письменники можуть генерувати нові словотворчі конструкції, поєднувати жаргон із нормативною мовою або переосмислювати вже відомі вирази задля художньо-естетичного ефекту. Тоді, зберігається автентичність сучасної мови і збільшується стильовий запас тексту, роблячи його оригінальним і виразним.

Нарешті, застосування сленгу ускладнює процес перекладу художніх творів, адже прямі еквіваленти в іншій мові часто відсутні, а їхні культурні та емоційні відтінки важко передати. Перекладачу доводиться вдаватися до адаптацій, стилістичних замінів, пояснень у контексті або створення функціональних відповідників, аби зберегти характер персонажів і ефект від сленгових реплік.

Бажання перекладача досягти максимальної змістової й структурної відповідності перекладу оригіналу приводить до того, що рівними стають не лише цілі тексти, які беруть участь у перекладацькому процесі, а й окремі вислови в них, включаючи їхні складові – зокрема сленгові терміни [46].

Одним із методів трансформування сленгових елементів є їхнє приведення до форми літературної мови. У цьому випадку можна виділити два головних підтипи. Перший підтип охоплює елементи, які залишаються близькими до літературних, але зазнають часткових змін у формальній сфері. До таких змін належать, зокрема, фонетичні варіації – наприклад, слово *anyhow*, що є розмовною формою *any-how*, – а також морфологічні модифікації, які проявляються у скороченнях чи стилістичних змінах: наприклад, *soph* від *sophomore* або назва «курилка», що означає приміщення для паління.

Другий підтип складається з елементів, які повністю відрізняються від літературних, оскільки виникають в результаті повної трансформації останніх. Сюди входять запозичення, наприклад *calaboose* (в'язниця; ісп. *calabozo*), чи *shoes* у значенні «чоботи», а також новостворені терміни, такі як *homie* (від *homeboy*, «друг»), що утворюються шляхом створення нових лексичних одиниць на базі існуючих слів літературної мови.

Інший важливий напрямок трансформації сленгових елементів – це зміна їхнього смислового навантаження при збереженні формальної структури слова. Такий підхід характерний для лексико-семантичних варіацій, коли стандартні одиниці літературної англійської набувають нових значень у специфічному американському сленговому середовищі.

Наприклад, слово *grease* у буквальному розумінні «тваринний жир» у деяких американських сленгових контекстах отримує значення «нітрогліцерин» або «хабар», а дієслово *bribe* у перекладі часто передається як «дати на лапу».

Подібно, багато одиниць американської вульгарної лексики одночасно відображають схожу соціальну оцінку та поділяють лексико-семантичні особливості, що дозволяє протиставити їх літературній англійській та підкреслити унікальність американського мовного простору.

Одним із поширених методів трансформації сленгових одиниць в американській англійській є конверсія, тобто заміна частин мови. У практиці перекладу часто трапляються випадки, коли американські сленгові іменники та прикметники передаються українськими дієсловами. Особливо типово для іменників із суфіксом *-er*, які в американській англійській широко вживаються не лише для позначення професій, а й для опису діяльності особи в цілому. У таких випадках значення сленгового іменника передається дієсловною формою в українській мові, що створює додаткові труднощі у відтворенні соціокультурного та емоційного забарвлення вислову [18, с. 136].

Варіювання лексико-семантичних одиниць в американському сленгу проявляється у встановленні складних метафоричних та асоціативних зв'язків між буквальним і перенесеним значенням слова. Американські сленгові одиниці часто відображають такі типи асоціативних моделей: частина тіла – людина (*an intellectual – beard*, «бородатий чоловік» – борода), тварина – людина (*cat – «indecent woman», «cop»* – лягавий), рослина – людина (*pansy-boy – «homosexual man», лопух*), інструмент – частина тіла (*block – голова, lever – руки*), частина тіла людини – частина тіла тварини (*feet – hooves*, ноги – копита), маса речовини – дія (*dirt – cheating*, локшина – брехня), маса речовини – предмет (*cigar – weed*, шкіра – гаманець), носій властивості (*the truth – Bible*, буза – нісенітниця), тварина – інша тварина (*goat – race horse*, дракон – сторожова собака). Такі смислові трансформації забезпечують гнучкість сленгової лексики, дозволяючи передавати соціальну і культурну специфіку персонажів та середовища, в якому вони функціонують.

Слід зауважити, що первинні метафори та другорядні значення, які лежать в основі формування сленгу, не завжди збігаються, навіть коли слова вважаються еквівалентними за їхнім базовим смислом. Це пояснює, чому лексико-семантичні варіанти сленгових одиниць, які виникають в англійській і українській мовах, не завжди повністю відповідають один одному.

Ще один ускладнювальний фактор перекладу сленгової лексики полягає у різниці між прагматичними та семантичними складовими значення, що

неминуче призводить до відмінностей у результатах лексико-семантичного варіювання цих одиниць у двох мовах [10].

Окрім вже зазначених причин, існує ще один суттєвий фактор, який суттєво ускладнює переклад сленгових елементів з однієї мови на іншу: сленг, будучи частиною зниженої лексики, являється динамічним явищем, що постійно змінюється в рамках конкретного соціокультурного середовища.

Тому перекладачеві необхідно особливо брати до уваги часовий аспект, адже багато жаргонізмів несуть у собі «мовну ознаку покоління» і відображають лексичні тенденції певного історичного періоду. Неправильно обрані перекладацькі відповідники можуть стати анахронізмами та втратити комунікативну адекватність у сучасному контексті [11, с. 14-18].

Одним із поширених прийомів у перекладі сленгових одиниць є антонімічний переклад. Такий підхід є прикладом комплексної лексико-граматичної трансформації, яка передбачає одночасні зміни як на рівні лексики, так і на рівні синтаксису.

Антонімічний переклад ґрунтується на логічному принципі, згідно з яким заперечення будь-якого значення може бути еквівалентним ствердженню протилежного значення. Це відповідає формально-логічній категорії контрадикторності: $A \text{ не є не-}A \text{ або Не-}A \text{ не є } A$. Практично антонімічний переклад передбачає заміну однієї лексеми оригіналу на її міжмовний антонім, що дозволяє відтворити комунікативний ефект, хоча і не завжди точно зберігає первинне значення.

Переклад сленгових конструкцій – це складне завдання, яке вимагає одночасного урахування кількох факторів: первинних значень слів, які стали основою для створення сленгових одиниць, їх прагматичних аспектів, а також доступних відповідників у мові-перекладі, якщо така одиниця виникла штучно чи є арготизмом.

Хоча існує багато підходів до перекладу, передача спрощеної американської лексики залишається доволі проблематичною. Пояснюється це тим, що і українські розмовні форми, і американський сленг виникають шляхом

варіації лексико-семантичних властивостей обмеженого набору слів літературної мови. До таких обмежених категорій належать назви рослин і тварин, геометричних фігур, інструментів, пристроїв, окремих осіб та маси матеріалів.

Проте при аналізі відповідних словних груп у двох мовах виявляються значні розбіжності, які полягають не стільки у самих елементах семантичних груп, скільки у складі слів, що набувають сленгового характеру. Ті відмінності можуть здаватися незначними на рівні окремих лексем, проте вони суттєво впливають на процес перекладу і ускладнюють точне відтворення стилістичних, соціальних і прагматичних нюансів [22, с. 8-20].

Тому одним з факторів, що ускладнює переклад сленгу, є різниця у складі лексико-семантичних груп, які відображають розмовну мову та сленг в англійській і українській мовах.

Отже, американський сленг у художньому оповіданні виконує багатофакторну функцію: він не лише визначає характер персонажів і соціальне середовище, а й збагачує стиль твору, додає мовну автентичність і створює багаторівневу комунікацію. Його характерні риси – контекстуальність, соціокультурна маркованість, стилістичне призначення та творча модифікація – роблять американський художній текст живим, виразним і соціокультурно значущим.

2.2. Основні стратегії перекладу сленгу в літературних текстах

Переклад сленгових елементів у художніх творах – це одне з найбільш вимогливих завдань у сучасній практиці перекладознавства. Зумовлено тим, що сленг, як мовний феномен, передає не тільки значення, а й сильний емоційний, соціокультурний і стилістичний відтінок.

У художньому тексті сленгові одиниці виконують такі ролі:

- комунікативну, бо вони показують характер мовника, його соціальний стан, професійне або вікове оточення;
- експресивну, підкреслюючи емоції, гумор, іронію, сарказм;
- стилістичну, формуючи певну атмосферу та ритм твору.

Через зазначені труднощі передача сленгу вимагає використання особливих стратегій, що дозволяють якомога точніше відтворити функціональні та смислові особливості оригіналу, не порушуючи адекватності сприйняття тексту читачем цільової культури.

Транслітерація – це одна з найконсервативніших стратегій перекладу сленгу в літературних творах. Вона включає пряме переміщення сленгового слова чи виразу з мови джерела до мови перекладу, зберігаючи його фонетичну форму без змін. Такий підхід зберігає оригінальне звучання і культурний колорит, що особливо важливо під час відтворення мовних особливостей персонажів, їх соціального становища чи вікових і професійних характеристик.

Застосовувати транслітерацію доцільно, коли сленгові одиниці є унікальними для культури оригінальної мови або не мають адекватного семантичного відповідника у мові перекладу [74].

Проте ця стратегія має свої обмеження: для читача, незнайомого з культурним контекстом джерела, такі слова можуть залишитися незрозумілими, а інколи транслітерація створює ефект «чужорідності», що може порушити ритм і сприйняття художнього твору.

Наприклад, англійське слово cool у перекладі українською може бути передане як «кул». Хоча зберігаються фонетика та неформальний стиль, частина смислового забарвлення, пов'язана зі сучасним сленговим значенням, може бути не зрозуміла читачеві.

Іншою популярною стратегією перекладу сленгу є калька. Калькування передбачає буквальний або майже буквальний переклад сленгових елементів з одночасним збереженням синтаксичної будови оригіналу. Такий метод дозволяє відтворити мовне оформлення тексту, зберігаючи метафоричність чи

фразеологічну специфіку сленгу, що характерно для художнього стилю. Калька передає образність і експресивність сленгового вислову, хоча іноді може звучати неприродно для носіїв мови перекладу. Часто для повного розуміння потрібен додатковий контекст [71].

Наприклад, англійське вираження *hit the road* у буквальному перекладі звучатиме як «вдарити по дорозі», що передає образкову частину, проте його реальне значення – «вирушити в подорож» – без додаткового пояснення може залишитися незрозумілим.

Стратегія використання еквівалентів полягає у заміні сленгового виразу на подібний у мові перекладу, який виконує ті ж функції та має схоже емоційне забарвлення. Такий еквівалентний переклад забезпечує природність сприйняття тексту читачем і зберігає експресивність та соціокультурні особливості персонажів. Недоліком є можливість часткової втрати оригінального культурного контексту та обмежена здатність точно передати всі відтінки сленгового стилю.

Наприклад, англійське *buddy* може бути передане українським словом «приятель», а вислів *hang out* – як «тусуватися». У цьому випадку функція неформальної комунікації зберігається, проте деякі нюанси значення можуть змінюватися.

Конверсія, або трансформація частини мови, становить ще одну стратегічну можливість при перекладанні сленгу. Вона передбачає зміну граматичної категорії, наприклад, коли сленговий іменник чи прикметник передається у вигляді дієслова. Такий метод допомагає зберегти ритмічну та смислову гармонію тексту, передати приховане значення сленгу більш природньо для читача та підтримати динамічність художнього твору [49].

Водночас застосування конверсії може змінювати граматичну будову оригіналу, а іноді втрачається частина смислового навантаження слова. Як приклад, англійське прикметникове *chill* часто перекладається українською як дієслово «розслабитися», що відображає соціокультурну функцію терміну і його неформальний колорит.

Лексична адаптація передбачає заміну сленгових одиниць на більш нейтральні або загальноживані слова, що забезпечує зрозумілість тексту для читача. Така стратегія допомагає уникнути непорозумінь, проте при цьому частково втрачаються колорит і експресивність оригіналу, а також знижується культурна специфіка сленгу. Наприклад, англійське слово *bucks* у сленговому контексті означає «долари» і може бути перекладене просто як «долари», роблячи текст зрозумілим, проте втрачаючи неформальну забарвленість.

Іноді для збереження культурного та семантичного контексту перекладач вдається до стратегії пояснення або додавання коментаря. У таких випадках сленг супроводжується приміткою чи уточненням у дужках, що надає читачеві повну інформацію про значення слова і його роль у тексті [32].

Хоча цей підхід зберігає оригінальну одиницю і стилістичні нюанси, він може порушити ритм твору і посилити когнітивне навантаження на читача. Наприклад, англійське *nerd* можна передати як «розумник, ботанік», що дає повне розуміння терміну, але одночасно відволікає увагу від головного сюжету.

Креативна трансформація, або ігровий переклад, передбачає створення нових мовних одиниць або адаптацію сленгу з використанням гри слів, рими чи гумору. Названа стратегія дозволяє максимально відтворити емоційну забарвленість і художню інтенцію оригіналу, зберігаючи його стилістичні особливості та експресивність.

Водночас креативний переклад є суб'єктивним і не завжди сприймається легко без додаткового контексту. Наприклад, англійське *cool cat* можна передати як «кльовий кіт», зберігаючи гумористичний і неформальний характер вислову і одночасно передаючи стиль оригіналу.

Однією з головних проблем сучасної лінгвістичної теорії перекладу є питання відтворення комунікативного ефекту оригіналу в перекладі. У цьому питанні особливу вагу набуває передача стилістично маркованих одиниць, до яких належить і американський сленг. Перекладачу важливо досягти максимальної адекватності у відтворенні стилістичних характеристик

оригінального тексту, оскільки сленгові вирази несуть не лише семантичне, а й соціокультурне та емоційне забарвлення.

Процес перекладу американського сленгу передбачає, перш за все, пошук усіх можливих відповідників зниженої лексики в мові перекладу. Практично будь-яка розвинена мова має засоби для передачі подібних одиниць, проте американський сленг часто включає групи слів, тісно переплетені з просторіччям і за певних умов переходять саме в нього. При відсутності прямого еквівалента перекладач змушений вдаватися до просторіччя або до непрямих стратегій переказу [44].

Особливу увагу у перекладі американського сленгу приділяють методам калькування і транслітерації. Використання цих прийомів можливе лише за умови, що сенс кальки чи транслітерованого слова зрозумілий з контексту і його застосування не порушує принципи адекватності.

Як приклад, у реченні «... *old Dim at the back near laughed his gulliver off - ho, ho, ho*» слово *gulliver* (голова) передано українською як «Гуллівер», що зрозуміло з контексту і дозволяє зберегти гумористичний ефект оригіналу без додаткових пояснень. Використання транслітерації в подібних випадках обмежене і застосовується рідко, коли значення слова відоме читачеві [50, с. 36].

Найчастіше при перекладі американського сленгу вживаються непрямі методи переказу або перекладацькі трансформації. Їх головна мета – забезпечити лексичну точність і адекватність перекладу у випадках, коли відсутні прямі відповідники між мовами.

Адекватний переклад американського сленгу неможливий без урахування стилістики оригіналу, оскільки вітворення його специфіки вимагає створення стилістичного аналогу в тексті перекладу.

Стилістичне вираження або зміст тексту формується з сукупності його значень і складових одиниць, які потребують перекодування під час перекладу, що здійснюється шляхом зміни планів змісту та способів вираження одиниць у цільовому тексті.

Для перекладу американського сленгу на українську характерна й конкретизація абстрактних слів. Наприклад, загальні позначення типу *the man, the woman, the person, the creature* у художньому перекладі замінюються на власні імена чи конкретні іменники: «старий», «солдат», «перехожий», «господиня», «собака», «кішка» тощо. Така конкретизація особливо важлива в художніх творах, де надмірне використання абстрактних слів знижує образність і емоційну насиченість тексту.

Ще одним поширеним прийомом є генералізація, яка полягає у заміні слова з вузьким значенням у мові оригіналу на слово з більш широким значенням у перекладі. Наприклад, у повісті Дж. Селінджера фраза «*He comes over and visits me practically every weekend*» [67, с. 12] перекладена як «Він часто до мене їздить, майже щотижня» [25, с. 18], а «*Then this girl gets killed, because she's always speedin*» [67, с. 45] – як «А потім дівчина гине, тому що вона вічно порушує правила» [67, с. 52],

Тут генералізація поєднується з антонімічним перекладом, а дієслово *said* піддається конкретизації. Часто генералізація обумовлена прагматичними факторами перекладу, які допомагають зберегти зрозумілість тексту цільовою мовою. Так, у реченні «*He showed us this old beat-up Navajo blanket that he and Mrs. Spencer's bought off some Indian*» [25, с. 15-16]. переклад звучить як «Він нам показав пошарпану індіанську ковдру – вони з місіс Спенсер купили його у якогось індіанця» [25, с. 21], що також демонструє типову для українського перекладу заміну підрядного зв'язку [25].

Метод перекладацької компенсації теж відноситься до категорії лексичних трансформацій і спрямований на отримання смислового еквіваленту в ситуаціях, коли складові американського сленгу не мають прямого аналога в українській мові або їх неможливо передати стандартними засобами мови.

Завдяки компенсації можна компенсувати семантичну або стилістичну дефіцитність, що з'являється при перекладанні, застосовуючи альтернативні лексичні засоби. У процесі перекладу американського сленгу зазвичай вдаються

до заміни оригінальних слів на більш відповідні їй адекватні еквіваленти, що зберігає комунікативний ефект і виразність твору.

Однією з ключових задач сучасної лінгвістики у перекладі американського сленгу є забезпечення передачі комунікативного ефекту оригінального тексту. Складність підвищується, коли мова йде про відтворення стилістично позначених елементів, серед яких і сленг.

Мета перекладача – передати якомога точніше стилістичні та емоційні особливості оригінального вислову. Для досягнення цієї мети спочатку треба виявити потенційні еквіваленти американських сленгових одиниць у мові-реципієнті. Досвід свідчить, що будь-яка розвинена мова може передати подібні значення, проте американський сленг часто поєднує слова з розмовними формами, іноді переходить у вульгарні вирази, тому за відсутності прямого відповідника перекладач змушений вдаватись до розмовних або непрямих способів переказу.

Наприклад, у реченні «*My parents would have two haemorrhages apiece if I told anything pretty personal about them*» [57, с.1] використовується американська розмовна форма *pretty personal*, що підкреслює фамільярність вислову. Переклад «У моїх предків сталося, напевно, по два інфаркту на брата, якби я став базікати про їх особисті справи» вважається цілком адекватним, оскільки збережено стилістичне забарвлення, а просторічні слова предки (у значенні «батьки») і базікати компенсують неперекладну частину оригіналу [57, с.5].

Інший приклад – речення «*If there is one thing I hate, it's the movies*». Американське слово *movies* належить до розмовного реєстру, а в українській мові стилістично специфічного відповідника немає [54, с.3]. Тому перекладач застосував прийом компенсації, замінивши стилістично знижене слово на нейтральне: «Якщо я що і ненавиджу, це – кіно» [54, с.7]. Компенсація дозволяє передати смисл і стилістичне забарвлення, навіть коли неможливо знайти прямий еквівалент у цільовій мові, і забезпечує адекватність не на рівні окремих слів, а на рівні всього тексту.

Серед інших перекладацьких трансформацій для американського сленгу виділяють додавання та вилучення. Додавання може бути:

- Лексичним – введення додаткової інформації для пояснення того, що у мові-джерелі зрозуміло без уточнення. Наприклад, «*Would you like a cup of hot chocolate before you go?*» [60, с.78] перекладено як «Може, вип'єш чашку гарячого шоколаду на доріжку?», а «*So what? - I said. Cold as hell*» – як «Що ж? - питаю я крижаним голосом». [60, с. 29].
- Граматичним – введення конструкцій, відсутніх у мові оригіналу, щоб забезпечити правильну передачу смислу та структури [60].

Описовий переклад також часто використовується для американського сленгу. Він передбачає лексичну заміну з генералізацією, що супроводжується додаванням пояснень.

Приклад: «*You should've seen the steaks. They were these little hard, dry jobs that you could hardly even cut. You always got these very lumpy mashed potatoes on steak night, and for dessert you got Brown Betty, which nobody ate, except maybe the little kids in the lower school that I did not know any better and guys like Ackley that ate everything*» перекладено як: «Ви б тільки побачили той біфштекс. Жорсткий, як підметка, ніж не бере [17, с. 34-35]. До нього завжди подавали картопляне пюре з грудками, а на солодке «руда Бетті», пудинг з патокою, тільки його ніхто не їв, крім шпани з молодших класів та таких, як Еклі».

При перекладі американського сленгу важливо визначити регістр лексики оригіналу і підібрати еквівалент із відповідного регістру рідної мови. Можливий перехід між регістрами: жаргонізм → просторічно-розмовне слово, просторічне → розмовно-фамільярне, сленг → вульгаризм. Також допускається зміна оціночно-семантичного компоненту, коли негативна забарвлена одиниця в оригіналі набуває позитивного відтінку в перекладі [17].

Сленг можна передавати за допомогою арготизмів чи жаргонізмів, проте це не завжди забезпечує адекватність. Основними причинами помилок у перекладі є буквальний підхід (відтворення лише денотативного значення без урахування узуальних і стилістичних норм). У таких випадках слово, яке має

негативні чи непристойні асоціації, може бути сприйняте цільовим читачем неправильно [5].

Для того, щоб перекласти американський сленг адекватно, перекладач повинен ретельно вивчити не лише зміст оригіналу, а й його стилістичні особливості, образну систему та реєстри лексики. Лише комплексний підхід, заснований на аналізі авторських прийомів і можливостей мови перекладу, дозволяє зберегти комунікативний вплив тексту, який створюється в оригіналі [61].

Отже, передача сленгових елементів у літературних творах – це складний багатофакторний процес, що вимагає урахування семантичного, емоційного та культурного контексту оригіналу. Найефективнішою стратегією є поєднання різних методів – транслітерації, калькування, використання еквівалентів, конверсії та креативної трансформації, які дозволяють передати значення сленгових одиниць, їх експресивність і функцію в тексті, зберігаючи при цьому природність та художню цілісність перекладу.

2.3. Відтворення американського сленгу в українському перекладі роману «Над прірвою у житті»

Роман Джерома Селінджера «Над прірвою у житті» (англ. «The Catcher in the Rye») є яскравим прикладом американської прози середини ХХ століття, у якій активно застосовується сленг як засіб відображення соціокультурної реальності та індивідуальної мовної манери персонажа (рис. 2.1).

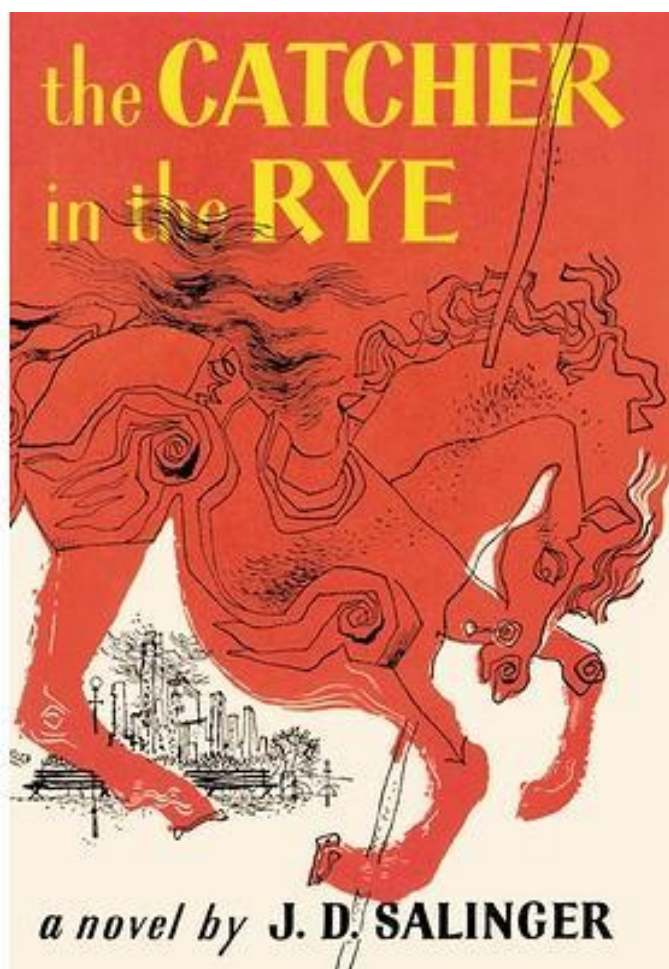

Рис. 2.1. Обкладинка книги «The Catcher in the Rye»

Твір оповідається від імені шістнадцятирічного підлітка Голдена Колфілда, який перебуває на межі моральної та емоційної кризи. Через мовну поведінку героя, зокрема використання сленгових одиниць, Селінджер передає його ставлення до навколишнього світу, внутрішній стан та особистісні конфлікти.

Сюжет роману зосереджено на переживаннях Голдена після його виключення з престижної школи Пенсі за академічну неуспішність. Перед цим герой уже зазнавав аналогічного досвіду у трьох попередніх навчальних закладах, що підкреслює його хронічне відчуження від соціальних інститутів і традиційних норм.

Крім академічних труднощів, Голден стикається з низкою міжособистісних конфліктів: він проявляє сором'язливість, нелюб'язність та

інколи грубість у взаємодії з однолітками, компенсуючи власну вразливість іронічним або насмішкуватим тоном.

Сленг у романі виконує кілька ключових функцій:

- Маркування соціальної та вікової групи – сленгові одиниці відображають належність Голдена до певної підліткової субкультури та дозволяють читачеві усвідомити соціальний контекст його спілкування.
- Передача емоційного стану – сленг слугує інструментом вираження роздратування, здивування, радості, обурення та інших емоційних реакцій героя.
- Ідентифікація індивідуальної мовної манери персонажа – через вибір сленгових одиниць, інтонацій та емоційно забарвлених виразів формується унікальний мовний стиль Голдена, що забезпечує психологічну достовірність образу.

Крім того, роман підкреслює гостру критичність героя до суспільства, де панує лицемірство та поверховість людських стосунків, що в сленгових висловах Голдена часто фігурує під терміном «*phony*» («лицемір», «нещирий») [68, с. 3].

Тому, сленг у романі не лише слугує комунікативною функцією, а й виступає засобом художньої репрезентації особистісного та соціального досвіду підлітка, відображаючи його суб'єктивне сприйняття світу.

Проаналізований роман є ключовим джерелом для дослідження особливостей американського сленгу середини ХХ століття, а його український переклад дозволяє аналізувати перекладацькі стратегії відтворення культурно специфічних одиниць у художньому тексті.

У тексті можна виділити такі типові сленгові одиниці:

- *Phony* – «лицемір», «нещирий»; часто використовується для оцінки людей, які здаються Голдену фальшивими.
- *Crap* – «дурниці», «нісенітниця».
- *Lousy / Crummy* – «жахливий», «неприємний».
- *Swell / Ace* – «чудовий», «відмінний».

- *Goddam / Ass / Fart* – вульгаризми, що виражають роздратування, неприязнь або емоційний стан.
- *Get wise* – «розібратися», «зрозуміти».
- *Buddy* – «приятель», «друг».
- *Corny* – «старомодний», «банальний».
- *Dopey* – «дурний», «тупий».
- *Dough* – «гроші».
- *Get to first base* – фраза з романтичним підтекстом, означає «досягти першого етапу» у стосунках.

Саме ці вирази відзначаються як лексичною, так і соціокультурною специфікою, що створює складнощі для перекладу на українську мову. Детальніше з поясненням, наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Конкретні сленгові вирази з оригіналу роману «The Catcher in the Rye» та їх українські переклади

№	Оригінал (англ.)	Український переклад	Значення / коментар
1	<i>phony</i>	лицемір	Використовується Голденом для оцінки нещирих людей.
2	<i>crummy</i>	жахливий, гнітючий	Виражає негативну оцінку ситуації або стану.
3	<i>lousy</i>	жахливий, паршивий	Вживання як емоційне знецінення чогось.
4	<i>swell</i>	чудовий	Передає позитивне враження, часто іронічно.
5	<i>ace</i>	відмінний, чудовий	Схоже значення на «swell», вказує на захоплення.
6	<i>crap</i>	дурниці, нісенітниця	Вульгаризм для вираження невдоволення.
7	<i>goddam</i>	чорт забирай	Вульгаризм, підсилює емоційність вислову.
8	<i>buddy</i>	приятель, друг	Стандартне звертання до товариша, відображає неформальність.
9	<i>corny</i>	банальний, старомодний	Використовується для опису чогось наївного або нудного.

10	<i>dopey</i>	дурний, тупий	Вказує на когось як нерозумного або безглузлого.
11	<i>dough</i>	гроші	Сленговий термін для позначення фінансів.
12	<i>get to first base</i>	досягти першого етапу	Фразеологізм з романтичним підтекстом.
13	<i>get wise</i>	розібратися, здогадатися	Передає значення «зрозуміти суть» або «наздогнати логіку».

Джерело: складено автором роботи

Як можна побачити із таблиці 2.1, сленгові вирази Голдена Колфілда відзначаються високою соціокультурною і емоційною насиченістю. Українські переклади здебільшого намагаються передати семантичне навантаження, емоційний відтінок та неформальний стиль мовлення героя.

Саме тому, використання різних перекладацьких стратегій (прямий переклад, адаптація, калькування, вживання вульгаризмів) дозволяє зберегти колорит тексту і психологічний портрет головного персонажа. Такі приклади є наочними для аналізу ефективності відтворення сленгу та для виявлення труднощів у перекладі культурно специфічних одиниць.

При перекладі сленгових одиниць українськими перекладачами застосовуються різні стратегії:

- Прямий переклад, коли існує адекватний відповідник у українській мові. Наприклад, *buddy* → приятель, *phony* → лицемір.
- Калькування, коли передається значення виразу через буквальний переклад або новостворений український вираз (*get wise* → розібратися).
- Адаптація, коли переклад передає емоційно-семантичне навантаження оригіналу та культурний контекст.
- Використання вульгаризмів, що відповідають емоційній насиченості оригіналу, наприклад *crap* → дурниці, *goddam* → чорт забирай.
- Опущення, коли певний вираз не має прямого еквівалента та його виключення не впливає на зміст [24].

Сленгове слово «*Lousy*» або «*Crummy*» означає «жахливий», «неприємний» і використовується для опису неприємних ситуацій чи людей («*This is a lousy day*» → «Це жахливий день») [68, с. 10].

Для позначення позитивної оцінки герой використовує такі слова, як «*Swell*» або «*Ace*», які можна перекласти українською як «чудовий» чи «відмінний» («*That's swell*» → «Це чудово») [68, с. 28].

Вульгаризми, що виражають емоційний стан або неприязнь, представлені словами «*Goddam*», «*Ass*», «*Fart*». Наприклад, «*Goddam it!*» перекладається як «Чорт забирай!» і підкреслює емоційний сплеск героя [68, с. 28].

Відображаючи дружні стосунки, герой застосовує слово «*Buddy*», що перекладається як «приятель» або «друг» («*He's my buddy*» → «Він мій приятель») [68, с.33].

Сленгове позначення «*Corny*», що означає «старомодний» або «банальний», використовується Голденом для критики надмірно сентиментальних або штучних проявів («*That's corny*» → «Це банально») [68, с. 33].

Для оцінки інтелектуальної обмеженості або наївності застосовується слово «*Dopey*» («*He's dopey*» → «Він дурний») [68, с. 39].

Фінансові аспекти сленгово позначаються словом «*Dough*», що перекладається як «гроші» («*He's got a lot of dough*» → «У нього багато грошей») [68, с. 53].

Також, варто розглянути оригінальний уривок, де використовується сленговий вираз «*phony*»:

«I mean, if there's one thing I hate, it's the movies. Don't even mention them to me. They can ruin you. I know it. I mean, if you get on the wrong side of a movie, you're done for. You're a phony. You're a fake. You're a fraud.» [68, с. 4].

У цьому уривку Голден Колфілд висловлює своє неприязне ставлення до кіно, використовуючи слово «*phony*» для позначення людей, яких він вважає нещирими або фальшивими. У перекладі українською це може бути передано як:

«Я маю на увазі, якщо є щось, що я ненавиджу, то це кіно. Навіть не згадуйте про них. Вони можуть зіпсувати тебе. Я знаю це. Я маю на увазі, якщо ти потрапиш на неправильну сторону кіно, все. Ти лицемір. Ти підробка. Ти шахрай.» [14, с. 152].

Отже, наведені приклади ілюструють багатство сленгової лексики Голдена Колфілда, його функції у соціокультурному та емоційному маркуванні персонажа, а також підкреслюють необхідність зберігати суттєві функції сленгу під час перекладу на українську мову.

У ході дослідження з'ясувалося, що офіційні українські видання роману переважає застосування стратегій еквівалентної заміни та нейтралізації.

Так, англійське вираження «*It killed me*» зазвичай перекладається як «це мене вбило». Такий переклад точний з точки зору значення, проте не передає емоційного відтінку й живої інтонації, які у оригіналі передаються сленговим характером вислову.

На мою думку, більш доречний варіант у цьому випадку – «я просто випав із цього» або «мене накрыло», адже вони наближають вираз до сучасної розмовної української мови і відтворюють енергійність мовлення Голдена.

Інший приклад демонструє, наскільки важко передати гіперболічні вислови. У реченні «*My parents would have two hemorrhages apiece if I told anything pretty personal about them*» перекладач обрав нейтралізацію, використовуючи відповідник «по два інфаркти» [68, с. 1]. Хоча такий варіант передає перебільшення, він звучить надто «літературно» і не цілком відповідає розмовному стилю Голдена.

Моя пропозиція – «мої предки точно б двічі посивіли, якби я злив щось особисте» – передає як гіперболу, так і характерний «молодіжний тон», бо слова «предки» та «злив» ближчі до стилістики персонажа.

У сценах, коли Голден вживає повторювані сленгові фрази, буквальный переклад часто руйнує ефект. Наприклад, у випадку «*That killed me. She was about a thousand years old*» український варіант «це мене вбило» дублює попередній переклад і втрачає виразність [68, с. 3]. На мій погляд, природніше було б сказати

«я просто вмер», доповнивши це уточненням «ну їй реально було під тисячу», що зберігає іронію та надає вислову більшої динаміки.

Для повнішого аналізу в таблиці 2.2. подано три рівні: оригінал, офіційний український переклад та альтернативний варіант, який пропоную я, як дослідник і перекладач, спираючись на сучасні норми й можливості української розмовної мови.

Таблиця 2.2

Варіанти відтворення американського сленгу в романі

Дж. Д. Селінджера «Над прірвою у житті»

Оригінал	Офіційний переклад	Мій можливий варіант
<i>"If you really want to hear about it..."</i>	«Якщо ви справді хочете про це почути...»	«Ну якщо вам реально цікаво, то слухайте...»
<i>"My parents would have two haemorrhages apiece if I told anything pretty personal about them."</i>	«У моїх батьків трапився б удар, якби я розповів щось особисте про них.»	«Мої предки б звалили з кондачка, якби я здав про них якісь теми.»
<i>"It killed me."</i>	«Це мене вразило.»	«Це мене просто прибило.» / «Це було відпад.»
<i>"That killed me. She was about a thousand years old."</i>	«Це мене вразило. Їй, мабуть, було тисяча років.»	«Я в шоці був. Та бабця – як динозавр.»
<i>"He was a phony."</i>	«Він був фальшивий.»	«Він був суцільна липа.» / «Повний фейк.»
<i>"It made me so damn depressed I go mad."</i>	«Це мене так засмутило, що я мало не збожеволів.»	«Я так упав у депресняк, що ледь дах не зірвало.»
<i>"I was surrounded by morons."</i>	«Я був серед ідіотів.»	«Навколо – самі debilи.» / «Тупняк повний довкола.»
<i>"She kept saying 'like hell she did'."</i>	«Вона весь час повторювала: «Нічого подібного».»	«Вона весь час гнала: «Та фіг там!»»
<i>"I'm a goddam liar."</i>	«Я – клятий брехун.»	«Я такий брехун, що капець.» / «Я реально впарюю всім лапшу.»

<i>"I got the ax."</i>	«Мене виключили.»	«Мене викинули нафіг.» / «Мене списали.»
------------------------	-------------------	--

Джерело: складено автором роботи

Проведений мною аналіз свідчить, що головна проблема українських перекладів полягає у надмірній буквальності та недостатньому використанні творчої адаптації. Надмірна нейтралізація, з одного боку, зглушує розмовність і емоційність тексту, а буквальна калька, з іншого, створює відчуття штучності.

Альтернативні переклади, запропоновані мною, спираються на сучасний український молодіжний жаргон та розмовну лексику.

Такий підхід дозволяє краще передати живий голос Голдена, його іронічність, бунтівний характер і відчуження від «дорослого світу». Водночас важливо підкреслити, що надмірне використання грубих або надто сучасних слів може зруйнувати атмосферу роману та відірвати його від культурного контексту 1950-х років.

Багатшою здається комбінація еквівалентної заміни і творчої адаптації, оскільки вона дозволяє передати емоційний реєстр і зберегти автентичність «голосу» героя. Саме це дарує читачеві відчуття живого мовлення, яке є ключом до розуміння характеру Голдена та атмосфери роману.

Отже, мій аналіз підтверджує, що при перекладі американського сленгу в романі «Над прірвою у житті» пріоритет має мати стратегія творчої адаптації. Тільки сміливе, але обґрунтоване впровадження сучасних українських розмовних елементів дозволяє зберегти унікальність стилю оригіналу й відтворити національний колорит мови в новому культурному контексті.

Як можна зрозуміти, переклад американського сленгу в романі «Над прірвою у житті» є складним лінгвокультурним завданням. Використання адекватних перекладацьких стратегій дозволяє зберегти автентичність тексту, передати характер і психологічний портрет головного героя, а також забезпечити зрозумілість та емоційну виразність української версії твору.

Через багатозначність та національно-культурну специфіку сленгу переклад є складним завданням, що потребує застосування різних стратегій: буквального перекладу, експлікації, компенсації, заміни або пом'якшення. Дослідження підтверджує, що успішний переклад сленгових одиниць можливий за умови збереження стилістичної функції, емоційного забарвлення та соціально-культурного контексту оригіналу, що забезпечує адекватне сприйняття тексту українським читачем.

РОЗДІЛ 3

РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАД АМЕРИКАНСЬКОГО СЛЕНГУ У КІНОДИСКУРСІ (НА ПРИКЛАДІ ФІЛЬМУ К. ТАРАНТИНО «КРИМІНАЛЬНЕ ЧТИВО»)

3.1. Специфіка сленгу в усному кіномовленні

Сленг у кіномовленні становить суттєвий засіб досягнення правдоподібності діалогів і відтворення живої розмовної мови. Він виконує не лише комунікативну, а й стилістичну роль: дозволяє передати характер героїв, їх соціальне становище, вік, приналежність до певної спільноти чи культурного середовища. У сучасному кіно сленг часто застосовується для підкреслення неформальності спілкування, створення гумору, іронії чи драматичного ефекту.

З погляду соціолінгвістики сленг розглядається як різновид мови, яким користуються окремі соціальні групи, і який характеризується неформальністю, експресивністю та новаторським характером [34].

У кінематографі сленг сприяє формуванню автентичного мовного простору, що відображає соціальні реалії та культурні особливості [65].

Особливістю сленгу в кіно є його усна форма. На відміну від літературних творів, де сленг часто змальовується стилізовано, у фільмах і серіалах він майже ідентичний живій мові. Діалоги створюють враження природності, тому містять не лише відомі сленгові слова (*cool, dude, chill*), а й нетипові граматичні конструкції, скорочення, вигуки [51].

Важливим аспектом є його часово-культурна залежність. Сленг у фільмах віддзеркалює мовні тенденції конкретного покоління: те, що в 1990-х роках вважалося актуальним, сьогодні може здаватися застарілим для сучасного глядача. Отже, кіномова виконує роль своєрідного «мовного архіву» епохи.

Сленг у кіно має й прагматичну функцію: він не лише передає зміст, а й формує емоційний ефект. Герой, що говорить на сленгу, сприймається як більш «живий», «свій», ближчий до глядача. Тому, з позиції прагматики, сленг у

фільмах слугує засобом комунікативного маркування, коли значення висловлювань залежить від контексту, інтонації та соціальних взаємин між персонажами [52].

У теорії перекладу сленг розцінюється як складний компонент, який вимагає особливого підходу при передачі в інший мовний контекст. Перекладачі мають брати до уваги культурні різниці, соціальні норми та прагматичні аспекти, аби зберегти автентичність і ефективність комунікації [64].

Усне кіномовлення, що застосовується у художньому кіно, являє собою складну комунікаційну систему, що поєднує лексичні, фонетичні та інтонаційні засоби для вираження думок, емоцій і соціальних характеристик персонажів. Однією з характерних рис живої мови у фільмах є широке використання сленгу – неформальної лексики, що формується в межах конкретних соціальних груп і відзначається виразною емоційністю, гнучкістю та швидким розвитком.

Сленг у кіномовленні є багатофункціональним:

- він допомагає створювати реалістичність діалогів, наближаючи їх до щоденного мовлення;
- сленгові вислови слугують маркувальним засобом, який дозволяє глядачеві визначити соціальний статус, професійну приналежність, вік або культурні орієнтири персонажа;
- сленг є інструментом художнього впливу: він передає емоційний стан героїв, комічні та іронічні ефекти, а також формує специфічний стиль наративу.

Сленгові вислови в усному кіномовленні виконують низку важливих функцій, серед яких виділяється інтонаційно-емоційна. Часто вони супроводжуються характерною інтонацією та наголосом, що підсилюють емоційне забарвлення репліки. Наприклад, у американському фільмі «Pulp Fiction» Джулс говорить: «*Say 'what' again. I dare you, I double dare you.*» Повтор слова «*what*» та сленгове «*double dare you*» створюють ефект загрози та демонструють емоційний стан персонажа. При перекладі таких висловів в

українському дубляжі необхідно зберегти інтонаційно-емоційне забарвлення, наприклад: «Скажи “що” ще раз. Смієшся? Я тебе викликаю!».

Усне кіномовлення відзначається стислим та економним характером висловлювань, що зумовлює часте використання сленгу. Короткі вирази дозволяють швидко передати зміст і ставлення персонажа. Так, у комедії «Superbad» герой каже: «*Dude, chill!*», що в українському перекладі може звучати як «Чувак, спокійно!», передаючи емоційне забарвлення та зберігаючи природність діалогу.

Сленг у кіно також виконує соціокультурну марковану функцію, відображаючи соціальні, вікові та культурні особливості мовця. Наприклад, у підліткових фільмах можна почути вислів «*That party was lit!*», де «*lit*» означає «весело, круто». В українському перекладі доцільно використовувати розмовні відповідники: «Вечірка була бомбезна!» або «Вечірка була шикарна!», що дозволяє передати соціокультурний контекст оригіналу.

Не менш важливими є прояви неологізмів та словотворчих ігор у кінематографі, які роблять діалоги динамічними та сучасними. Наприклад, у фільмі «Mean Girls» вислів «*You can't sit with us*» передає соціальний статус та належність до групи. В українському перекладі відповідник «Тобі не можна сидіти з нами» зберігає цей соціальний підтекст, демонструючи ієрархію та відносини між персонажами.

Сленг також активно використовується для створення гумористичного або іронічного ефекту. Так, у фільмі «The Big Lebowski» герой каже: «*This is not 'Nam. This is bowling. There are rules.*» Використання сленгових та розмовних конструкцій підкреслює комічність ситуації та особливості персонажа. Український переклад може звучати як: «Це не В'єтнам. Це боулінг. Тут є правила», зберігаючи гумористичну конотацію оригіналу.

У перекладі кіно сленг створює особливі труднощі: буквальний переклад рідко зберігає комунікативний ефект, тому перекладачі змушені використовувати адаптацію, пошук відповідників у мові перекладу або навіть повну заміну виразу іншим, але подібним за функцією [33].

Тож сленг в усному кіномовленні поєднує функції передачі емоцій, відображення соціокультурних особливостей та створення художніх ефектів, що робить мовлення персонажів живим, динамічним та автентичним.

3.2. Проблеми відтворення сленгу у дубляжі, субтитруванні та закадровому перекладі

Відтворення сленгових елементів у художньому кіно становить одну з найскладніших проблем перекладознавства, оскільки сленг вирізняється особливими лексичними, стилістичними та соціокультурними рисами, які часто відсутні у вигляді прямих відповідників у цільовій мові.

Труднощі перекладу сленгових висловлювань зумовлені низкою основних факторів: їхньою змінністю, культурною специфічністю, залежністю від контексту та багатофункціональністю в комунікації персонажів.

Одним із головних завдань залишається пошук адекватного еквіваленту. Сленгові одиниці несуть не тільки пряме смислове навантаження, а й емоційно-соціальне забарвлення. Наприклад, англійське слово «*dude*», яке вживається для звернення до приятеля чи знайомого, може виражати різні нюанси – від дружнього тепла до гумору або іронії.

У фільмі «Pulp Fiction» Джулс використовує сленг у репліці:

«Say ‘what’ again. I dare you, I double dare you.»

Український дубляж передає емоційне забарвлення та загрозову інтонацію як: «Скажи “що” ще раз. Смієшся? Я тебе викликаю!». Тут перекладачі зберегли емоційне навантаження і стиль персонажа, хоча буквальный переклад неможливий через різницю в конструкціях мови.

Проблемою є також відтворення культурно маркованих висловів. У фільмі «Mean Girls» підлітки використовують фразу:

«You can’t sit with us»

Цей вираз позначає соціальну ієрархію у підлітковому середовищі США. В українському дубляжі він адаптований як: «Тобі не можна сидіти з нами», що

передає соціальний підтекст, але втрачає культурну відсилку до конкретної американської підліткової культури. У субтитрах зазвичай застосовується схоже рішення, зберігаючи короткість: «Не сидиш з нами».

Інша складність пов'язана з обмеженнями технічних форматів перекладу. У субтитруванні сленгові вислови часто стикаються з обмеженням за кількістю символів і рядків на екрані.

Наприклад, репліка «*That party was lit!*» у субтитрах не завжди може бути передана повністю у буквальному перекладі. Перекладачі вимушені використовувати стислі розмовні еквіваленти на кшталт «Вечірка була бомбезна!» або «Вечірка була крута», зберігаючи основне значення та емоційний ефект, але інколи втрачаючи нюанси оригіналу [30].

У дубляжі та закадровому перекладі виникає проблема синхронізації мовлення та губ персонажів. У дубляжі перекладачі та актори озвучення змушені адаптувати сленгові вислови таким чином, щоб їхня тривалість, ритм та інтонація відповідали рухам губ і темпу оригінального мовлення. Це часто обмежує свободу вибору слів та форм, особливо якщо оригінальний сленг містить складні конструкції, гру слів або ритмічні елементи.

Наприклад, у фільмі «*Pulp Fiction*» репліка «*I'm gonna get medieval on your ass*» при дубляжі може бути адаптована як «Я тобі влаштую середньовіччя», що зберігає емоційний заряд і гумор, але потребує точної синхронізації зі сценічним виконанням.

Особливо складною є культурна маркованість сленгу. Багато сленгових одиниць містять відсилки до реалій американської культури, популярних явищ або субкультур, які можуть бути незрозумілі українському глядачеві.

Наприклад, вираз «*You can't sit with us*» із фільму «*Mean Girls*» відображає соціальну ієрархію у підлітковому середовищі США. При перекладі необхідно передати соціальний підтекст, а не лише буквальне значення, що вимагає креативного підбору словесних конструкцій, адаптації до локальної культури та часто використання функціональних еквівалентів [26].

Ще однією складністю виступають нові слова та ігри зі словом, які часто з'являються в сучасному кінематографі. Сленгові терміни типу *lit*, *on fleek*, *savage* швидкоплинно змінюються і рідко мають стабільні українські відповідники. Фахівцям-перекладачам доводиться вибирати між створенням кальки, передачею змісту більш загальними розмовними словами чи використанням пояснювальних конструкцій, що здатно впливати на ритм репліки та сприйняття героя.

Також не можна забути про емоційно-стилістичну роль сленгу. У діалогах кіно сленгові вислови несуть гнів, іронію, гумор, дружність або загрозу. Якщо ці нюанси випадуть у перекладі, знижується художня цінність і виразність сцен.

Наприклад, у фільмі «The Big Lebowski» вислів «*This is not 'Nam. This is bowling. There are rules*» передає іронічну позицію героя та контраст між реальною війною та повсякденним боулінгом. Український переклад має не лише відтворити зміст, а й зберегти гумористичну інтонацію: «Це не В'єтнам. Це боулінг. Тут є правила».

Сленгові неологізми також викликають труднощі. У фільмах про сучасну молодь можна зустріти слово *lit*, що означає «круто, весело». Українські переклади варіюються залежно від контексту: «Вечірка була бомбезна!», «Було дуже круто!», або у субтитрах: «Класна вечірка!». Таке рішення дозволяє глядачеві зрозуміти емоційне забарвлення вислову, хоча стиль оригіналу частково змінюється.

Ще один приклад — фраза з фільму «The Big Lebowski»:

«*This is not 'Nam. This is bowling. There are rules.*»

Український дубляж передає іронію та гумор як: «Це не В'єтнам. Це боулінг. Тут є правила». У субтитрах аналогічно: «Це не війна. Це боулінг. Є правила». Тут перекладачі зберігають смисловий і емоційний ефект, проте не всі нюанси культурної паралелі можуть бути зрозумілі локальному глядачеві [8].

Детальніше глянути на приклади сленгу, де підкреслено емоційне забарвлення та соціокультурний контекст, можна у додатку Б, таблиця Б1.

Не варто ігнорувати звичні помилки, які виникають при відтворенні сленгу у дубляжі, субтитрах і закадровому озвученні. Одним із найчастіших недоліків дублювання сленгових фраз є надмірно буквальний переклад, коли перекладач намагається передати кожне слово оригіналу, не беручи до уваги особливості української мови та культурний контекст. Такий підхід часто призводить до втрати природності мови персонажа.

Наприклад, американські вирази на кшталт «*I'm dead*» або «*YOLO*» у буквальному перекладі можуть звучати штучно та не передавати емоційного забарвлення, яке властиве оригіналу. У дубляжі така помилка часто коригується адаптацією через українські розмовні еквіваленти, які передають емоційний стан персонажа.

Ще однією типовою проблемою є втрата інтонаційної та емоційної насиченості. Сленгові вислови в усному мовленні часто супроводжуються особливою інтонацією, паузами, повтором слів чи специфічними наголосами, що підсилюють емоційний ефект.

При субтитруванні та закадровому перекладі ці елементи часто не відтворюються через обмеження формату або часові рамки. Наприклад, фраза Джулса з «*Pulp Fiction*» «*Say 'what' again. I dare you, I double dare you.*» при субтитруванні скорочується до «Скажи “що” ще раз, я викликаю!», що зменшує драматичний ефект загрози, присутній у оригіналі.

Третя поширена помилка – недостатня адаптація культурно маркованих слів та виразів. Американський сленг часто містить культурні, соціальні або вікові відтінки, які важко передати іншою мовою. Наприклад, вираз «*You can't sit with us*» із «*Mean Girls*» відображає підліткову соціальну ієрархію США. Буквальний переклад може залишитися незрозумілим для українського глядача, тому перекладачі намагаються підбирати аналогічні за функцією вислови, які зберігають соціальний підтекст.

Ще одна типова проблема – скорочення та стискання тексту у субтитрах, яке часто призводить до втрати смислу чи емоційного забарвлення. Обмеження у кількості символів та часу появи субтитру на екрані змушують перекладачів

скорочувати фрази. Це може позбавити вислів сленгового колориту, наприклад, «*That party was lit!*» може стати просто «Вечірка була класна!», втрачаючи експресивність оригіналу.

Нарешті, помилкою є надмірна локалізація або занадто вільний переклад, коли перекладач додає до сленгу українські фрази чи вирази, що не існують у реальному мовленні персонажів. Хоча це може допомогти глядачеві зрозуміти контекст, така адаптація може спотворювати автентичність персонажа і стиль оригіналу, особливо у фільмах, де сленг відіграє ключову роль у характеристиці героїв [6, с. 25-30].

Тому, проблеми відтворення сленгу у дубляжі, субтитруванні та закадровому перекладі зумовлені поєднанням мовних, технічних та культурних факторів. Перекладачі мають враховувати лексичну багатофункційність сленгу, обмеження медіаформатів, синхронізацію з оригінальним мовленням, культурний контекст та прагматику комунікативних актів.

Ефективне відтворення сленгу можливе лише за умови комплексного підходу, що поєднує лінгвістичний аналіз, культурну адаптацію та художню інтерпретацію тексту.

3.3. Перекладацькі стратегії відтворення американського сленгу в українських версіях фільму «Кримінальне чтиво»

Питання перекладу сленгових елементів у художніх творах і кіно сьогодні одне з найактуальніших у галузі перекладознавства. Американський сленг, будучи особливим шаром розмовної мови, вирізняється високим рівнем культурної насиченості, великою варіативністю та здатністю швидко адаптуватися до змін у соціальному середовищі. Через це його адекватне відтворення українською потребує не лише лінгвістичних, а й культурологічних навичок перекладача.

Фільм Квентіна Тарантіно «*Pulp Fiction*» (1994) – це класичний приклад американського кіно, в якому широко використані сленгові вирази, розмовна

лексика та просторіччя. Переклад таких діалогів українською мовою потребує гнучкого застосування різноманітних перекладацьких стратегій, щоб зберегти живий колорит оригіналу і одночасно зробити репліки зрозумілими для глядача. Далі розглянемо найпопулярніші стратегії з ілюстративними прикладами [69].

Художній фільм «Pulp Fiction» («Кримінальне читиво»), знятий у 1994 році режисером Квентіном Тарантіно, посідає особливе місце в історії американського кінематографа (рис. 3.1).

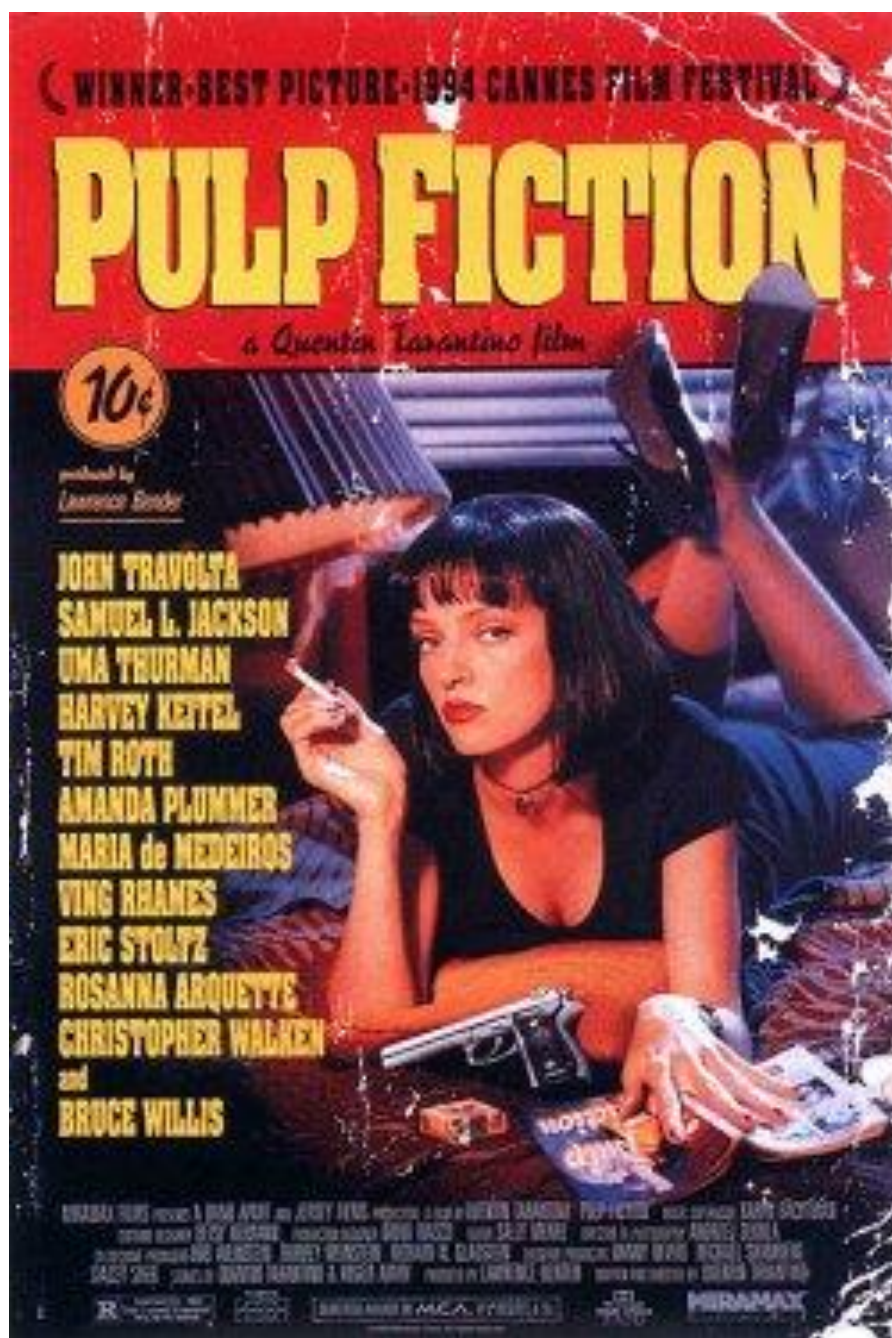

Рис. 3.1. Афіша фільму «Кримінальне читиво»

Його традиційно вважають одним із «культових» фільмів, бо він справив суттєвий вплив на подальший розвиток інді-кіно в США і встановив нові напрямки в поєднанні візуальної стилістики та мовної експресії [72].

Сюжетна будова картини відходить від звичної для голлівудської продукції, оскільки події розкладаються нелінійно, охоплюючи два дні з життя кількох злочинців, чиї історії раптово перетинаються. Така фрагментарна композиція створює унікальні умови для вивчення мовного матеріалу, зокрема застосування розмовної лексики, просторіччя і американського сленгу. Саме сленг, який широко присутній у репліках героїв, слугує маркером соціальної ідентичності та культурного середовища персонажів.

Назва фільму «Pulp Fiction» натякає на традицію «pulp-журналів» - масової, недорогої літератури у жанрі детективу та пригод, що вирізнялася спрощеною мовою, надмірною стилізацією й використанням розмовних кліше. Тарантіно таким чином не лише стилістично підхоплює цей жанр, а й підкреслює мовні особливості, притаманні йому, серед яких виділяється сленг.

Значення фільму в сучасному кіно-дискурсі підтверджується і кількісними даними: станом на 1 березня 2024 р. «Pulp Fiction» посідає 8-те місце у рейтингу 250 кращих фільмів за версією IMDb. Така позиція ще раз наголошує на актуальності дослідження мовних особливостей стрічки, зокрема перекладацьких стратегій відтворення американського сленгу в українських адаптаціях.

У головних ролях працювали актори, які суттєво підвищили популярність та культурний статус фільму: Джон Траволта, Семюел Л. Джексон, Ума Турман, Брюс Вілліс, Гарві Кейтель, Тім Рот, Аманда Пلامмер і Вінг Реймс. Їхні діалоги слугують цінним матеріалом для перекладацького аналізу, бо включають різноманітні мовні реєстри – від вульгаризмів і жаргонізмів до філософських роздумів, що надає стрічці унікального лінгвістичного колориту [19].

Українську дубляжну версію створила студія Le Doyen за замовленням компанії sweet.tv у 2021 р. [72].

Фільм Квентіна Тарантіно «Pulp Fiction» («Кримінальне читиво») є надзвичайно цінним матеріалом для вивчення перекладацьких стратегій, адже він відзначається багатством реплік, наповнених американським сленгом, вульгаризмами, жаргонізмами й просторіччям. Мова героїв у цій картині виконує не лише комунікативну, а й стилістичну роль: підкреслює соціальний статус персонажів, створює ефект автентичності і формує унікальний кінематографічний стиль режисера.

Дослідження українських перекладних варіантів цього фільму, зокрема дубляжу та субтитрів, дозволяє виявити, які стратегії обирають перекладачі для відтворення виразного потенціалу сленгу. Це може бути буквальний переклад, адаптація, компенсація, використання функціональних аналогів або нейтралізація мовних одиниць. Аналіз цих підходів дає змогу не лише оцінити якість перекладу, а й виявити загальні тенденції відтворення розмовної американської культури українськими засобами.

Одним із головних аспектів перекладу художніх творів, зокрема кінематографічних, є відтворення сленгових елементів і просторічних висловів, які виконують не лише комунікативну, а й стилістичну функцію. В українських дубляжних і субтитрових версіях «Pulp Fiction» можна виділити кілька стратегій, якими користуються перекладачі для передачі американського сленгу, кожна з яких має свої мовні й культурні особливості.

Найбільш часто застосовують стратегію еквівалентної заміни, коли англійський сленг відтворюється українським розмовним відповідником, що якомога точніше передає емоційність і стиль мовлення персонажа.

Наприклад, у фразі «*I'm gonna get medieval on your ass*» українські перекладачі обрали варіант «Я влаштую тобі середньовіччя». В даному випадку використано образну заміну: англійський вираз *get medieval*, що в переносному значенні означає «жорстоко помститися», відтворено українським висловом із подібною експресивною силою та емоційним навантаженням. Така заміна дозволяє зберегти колорит і характер персонажа, не обмежуючи аудиторію потребою розуміти пряме значення англійського сленг [69].

Також, лайливе звернення «*motherfucker*», яке Джулс Вінфілд використовує в сцені з Бретом у фразі «*English, motherf**er, do you speak it?*», було адаптовано як «Ти людською мовою, козел, розумієш?». У цьому випадку збережено агресивний тон персонажа, водночас пом'якшено обценну лексику, що робить репліку зрозумілою та природною для українського глядача [69].

Іншою поширеною стратегією є калькування з адаптацією, коли переклад відтворює синтаксичну та лексичну структуру англійської репліки, проте з певними стилістичними адаптаціями для української мови. Наприклад, репліка «*Zed's dead, baby. Zed's dead*» відтворена як «Зед мертвий, крихітко. Зед мертвий». Дослівне калькування зберігає ритм, повторюваність та ефектність вислову, що підкреслює драматичний момент сцени, при цьому звучить природно українською мовою [69].

Функціональна заміна або локалізація використовується, коли буквальный переклад виглядає неприродно, і його замінюють функціонально близьким українським висловом. У сцені між Джулсом та Вінсентом англійський вираз «*Chill out, man*» було перекладено як «Заспокойся, чувак». Використання слова «чувак» зберігає неформальний стиль оригіналу та передає міжособистісну близькість персонажів, водночас забезпечуючи автентичність українського мовного контексту [69].

Пом'якшення або евфемізація лайливих слів є ще однією стратегією, що використовується для відповідності культурним та мовним нормам цільової аудиторії. Так, англійський вираз «*English, motherfer, do you speak it?*» було перекладено українською як «Англійською, йолопе, ти розмовляєш чи ні?». Тут слово *motherfer*, що є одним із найбільш уживаних образливих сленгових висловів в англійській мові, замінено на більш м'який вислів «йолоп», що зберігає емоційну напруженість сцени без надмірної агресивності для українського слухача [69].

Стратегію транскодування застосовують, коли частина англійських реалій залишається без перекладу, щоб не втратити культурний контекст. Наприклад, у запитанні «*You know what they call a Quarter Pounder with Cheese in*

Paris?» назва бургеру залишена англійською. Буквальний переклад «чвертьфунтовий з сиром» звучав би штучно, тоді як транскодування дозволяє передати оригінальний культурний елемент, який є невід’ємною частиною діалогу. Часто цей прийом супроводжується контекстуальним поясненням у самій репліці [69].

І нарешті, застосовується стратегія опущення окремих слів, найчастіше лайливих або повторюваних, аби уникнути надмірної вульгарності та не спотворити сприйняття сцени. Наприклад, англійський вислів «*Goddamn, this is a tasty burger!*» українською перекладено як «Цей бургер справді смачний!», де слово *goddamn* («клятий») опущено, оскільки його буквальний переклад був би надмірно грубим або дисонансним у контексті української мови [69].

У сукупності стратегії та наведені приклади сленгу, дозволяють досягти балансу між автентичністю оригінального тексту та адаптацією його для української аудиторії, зберігаючи експресивність, стильову своєрідність і комунікативну ефективність реплік персонажів.

У межах дослідження перекладу сленгу у фільмах видається цілком обґрунтованим проведення якісного аналізу семантичної багатозначності сленгових слів, що вживалися у вивчених аудіовізуальних продуктах, з огляду на значення, які вони передають у контексті конкретних реплік. Вивчення колокаційних наборів за допомогою програмного забезпечення WordSmith Tools дозволило розділити сленгові приклади на відносно чіткі групи та сформуванати приблизну типологію випадків залежно від їх семантичного значення.

Аналіз частотності вживання окремих сленгових одиниць у фільмі показав, що найбільш поширеними є наступні слова: *fucking* (або *fuckin*) зафіксовано 122 випадки; *shit* – 75 разів; *goddamn* – 27 разів; *motherfucker* – 26 рази (таблиця 3.1).

Подані дані свідчать, що у «*Pulp Fiction*» сленг використовується інтенсивно, що відображає стилістичну насиченість та специфіку мови персонажів. Застосування подібної кількісної інформації дозволяє обґрунтувати необхідність використання різних перекладацьких стратегій для відтворення

емоційного та стилістичного забарвлення сленгових висловів у українському дубляжі, враховуючи їх багатозначність та контекстуальну варіативність.

У ході дослідження перекладу американського сленгу у фільмі «Pulp Fiction» було зафіксовано найбільш вживані сленгові одиниці та проаналізовано їх частотність у діалогах персонажів.

Така інформація дозволяє простежити, які елементи сленгового мовлення є ключовими для стилістики фільму та потребують особливої уваги при перекладі. Вся інформація розкрита у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Частота вживання основних сленгових слів у фільмі Pulp Fiction

Сленгове слово	Частота вживання	Основне значення / функція у діалогах	Український дубляж
<i>fuckin</i> / <i>fuckin</i>	122	Інтенсивність, емоційне підсилення, лайка	«чорт забирай», «до біса»
<i>fuck</i>	66	Лайка, вираження агресії або здивування	«чорт», «йолоп»
<i>shit</i>	75	Лайка, розчарування, інтенсивність ситуації	«лайно», «чорт»
<i>goddamn</i>	27	Підкреслення емоційної реакції, обурення	«клятий», «чорт забирай»
<i>motherfucker</i>	26	Образливий, агресивний тон, підсилення емоційного забарвлення	«козел», «йолоп»

Джерело: складено автором роботи на основі джерела [69]

Як видно з таблиці, найбільш вживаними у фільмі є слова *fuckin* / *fuckin*, *shit* та *fuck*, що підкреслює емоційну насиченість мови персонажів.

Українська озвучка ілюструє успішне застосування стратегій еквівалентної заміни, евфемізації та функціональної адаптації, завдяки чому зберігаються емоційне і стилістичне забарвлення оригінальних сленгових формулювань.

У перекладі сленгових реплік фільму «Pulp Fiction» на українську мову перекладачі використали різноманітні лексичні прийоми, що передають семантичне навантаження і зберігають належний стилістичний колорит. Було

здійснено порівняльний аналіз вихідного та цільового сценаріїв задля виявлення застосованих перекладацьких методів.

Для упорядкування перекладацьких рішень застосовувалась класифікація перекладацьких технік: експлікація, заміщення, компенсація, пропуск та перефразування. Інші методи, зокрема калька і транспозиція, у випадку «Pulp Fiction» не використовувалися.

Експлікація застосовується для уточнення значення через використання більш точного слова:

ST: «*Oh, no fuckin' shit she'll freak.*» [69]

TT: «Та ні, вона гепнеться!»

Заміщення є типовою стратегією, коли у перекладі використовується коротше, але семантично еквівалентне слово, зберігаючи тон оригіналу:

ST: «*You ain't got no problem, Jules, I'm on the motherfucker.*» [69]

TT: «У тебе немає жодної проблеми, Джулсе: я займаюся цим козлом!»

Компенсація передбачає використання семантично еквівалентного, але стилістично нейтралізованого виразу для відшкодування втрат у інших частинах тексту:

ST: «*What the fuck you up to?*» [69]

TT: «Що за фігня?»

Пропуск відбувається переважно через технічні обмеження і може передбачати видалення слів або фраз, тоді як перефразування дозволяє висловити ідею іншими словами, зберігаючи зміст та соціально-стилістичний реєстр оригіналу.

У перекладі сленгових і ненормативних висловів фільму Pulp Fiction українські перекладачі стикалися з багатьма викликами, пов'язаними з передачею емоційної та стилістичної насиченості мови персонажів.

Українські перекладачі застосовували низку технік перекладу: буквальний переклад, експлікацію, заміщення, компенсацію, омісію та перефразування, що дозволяло передати значення та тон оригінальних висловів у межах технічних обмежень дубляжу.

Зокрема, перекладачі широко використовували українські сленгові та жаргонні еквіваленти: бляха, чорт, довбаний, срака, дебіл, що дозволяло максимально відтворити емоційний та стилістичний забарвлення оригіналу. Сленгові слова часто трансформувалися відповідно до ситуаційних значень:

- *fuck* – негативні емоції, образи, дії;
- *shit* – шкідливість, неякісність, міжмовні частки;
- *goddamn* – емоційне підсилення;
- *motherfucker* – образливі характеристики особи.

Переклад сленгових елементів у «Pulp Fiction» ілюструє складне застосування різноманітних методів перекладу, що дозволяє передати багатозначність і функціональну роль сленгових одиниць у мовленні героїв українською, зберігаючи при цьому емоційну інтенсивність та стилістичний колір оригіналу.

Сленг є одним із найпотужніших засобів мови для формування образу персонажів, відображення їхніх почуттів і ставлення. Усунення або пропуск сленгових елементів може змінити задуману автором функцію.

У процесі аналізу українських версій фільму «Pulp Fiction» (дубляж, субтитри, фанатські переклади) можна виділити п'ять основних стратегій відтворення американського сленгу. Для наочності вони подані у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Міні-класифікація стратегій перекладу сленгу на прикладі фільму «Кримінальне чтиво»

Стратегія	Суть	Приклад (умовний)	Оцінка ефективності у <i>Pulp Fiction</i>
Еквівалентна заміна	Використання українського розмовного чи просторічного еквівалента, що має подібний стиль і конотації	<i>Original: Don't mess with me</i> → <i>UA: «Не грайся зі мною.»</i>	Доволі часто, зберігає колорит

Калькування	Дослівний переклад сленгової одиниці без врахування культурного підтексту	<i>Original:</i> “Get medieval on your ass.” → <i>UA:</i> «Стану середньовічним із твоєю дупою.»	Звучить штучно, але використовується
Нейтралізація	Пом’якшення або заміна грубого вислову на нейтральний варіант	<i>Original:</i> “Shut the f*** up!” → <i>UA:</i> «Замовкни вже!»	Часто спотворює авторський стиль
Компенсація	Передача стилістичного ефекту в іншому місці чи іншими засобами	<i>Original:</i> “Bad motherf***er” → <i>UA:</i> «Крутий засранець.» (або інше посилення в наступній репліці)	Застосовується помірно
Творча адаптація	Перекладач відходить від буквального сенсу, створюючи новий варіант, який звучить природно для української аудиторії	<i>Original:</i> “Say 'what' again, I dare you!” → <i>UA:</i> «Скажи ще раз «шо» — і тобі кінець!»	Найвдаліші випадки, створюють автентичність

Джерело: складено автором роботи

Як видно завдяки аналізу, у перекладах *Pulp Fiction* найчастіше застосовується еквівалентна заміна та нейтралізація. Однак саме творча адаптація виявилася найбільш вдалою, оскільки дозволяє передати дух оригіналу і водночас зробити мову природною для українського глядача.

Дослідження свідчать, що, незважаючи на національну специфіку, лексичну багатозначність і складні функції сленгових слів, у більшості випадків їх вдається адекватно перекласти українською без суттєвих втрат.

У фільмі «*Pulp Fiction*» перекладачам вдалося зберегти тон і значення оригіналу у 76,6% випадків. Найвищі успіхи фахівці застосовували при

перекладі сленгових виразів, коли їхнє значення було очевидним – позначали неприємних людей, предмети низької якості тощо.

У 8,1 % випадків фахівці зверталися до українських нормативних слів як заміників англійському сленгу, що іноді призводило до легкого «пом'якшення» вислову. Застосування колоквиалізмів замість сленгу залишалось менш дієвим і переважно охоплювало терміни з більш розмитим змістом (вигуки подиву, обурення чи підсилення емоцій).

Сленгові терміни були опущені у 25,25 % випадків, що можна пояснити технічними обмеженнями дубляжу та потребою синхронізувати аудіо- і відеоряд. Подальші дослідження можуть виявити екстралінгвістичні фактори, які впливають на пропуск сленгових одиниць [4].

Хочу додати й особисті спостереження під час перегляду фільму. Будучи одночасно глядачем і перекладачем, я помітила, що в українських дубляжах *Pulp Fiction* гумор зберігає свою сутність лише частково.

Найбільше переконливими здаються сцени, де перекладачі вдало застосували творчу адаптацію: жарт вийшов природним, іронія сприймалась органічно, а персонажам залишалась їхня колоритність. Коли ж застосовували буквальні кальки, комічний ефект часто губився, бо прямі переклади робили репліки надто буквальними і неприродними для української мови, що порушувало ритм і динаміку діалогів.

Варто відзначити особливу проблему - природність мови. В оригіналі герої Тарантіно вимовляють надзвичайно «живу» вуличну мову, багату на просторіччя, жаргон і нецензурні вирази. У перекладі українською цей ефект часом послаблюється, тобто, надмірне вирівнювання грубих слів змушує мову виглядати надто літературно, втрачаючи характерну для персонажів простоту і безпосередність. У фанатських версіях, навпаки, часто трапляється інша крайність – надмірна грубість і нерівномірне вживання суржику чи надто регіональних слів, що теж робить мову штучною і далекою від оригінального стилю.

Не менш важливим є емоційний аспект. У деяких сценах, зокрема тих, де діалог базується на протиставленні спокійної манери розмови і різких емоційних вибухів, надмірне послаблення виразів суттєво зменшує драматичну напругу. Це особливо помітно в репліках персонажа Семюела Л. Джексона: потужність його монологів полягає у поєднанні біблійних алюзій і жорсткого сленгу, і коли цей сленг згладжувався, ефект контрасту і риторичної сили значно знижувався.

Аналіз перекладу американського сленгу у фільмі «Кримінальне читиво» довів, що сленгові елементи виконують важливу роль у формуванні образу персонажів, їхніх емоцій і соціального статусу.

Незважаючи на національні особливості мови та складність передавання багатозначності сленгових одиниць, більшість виразів успішно передано українською через сленг, колоквіалізми чи іноді нормативні відповідники, зберігаючи тон і емоційне забарвлення оригіналу.

На мій погляд, оптимальними підходами до відтворення американського жаргону у кіно типу «Pulp Fiction» виступають заміна на еквіваленти та креативна адаптація. Завдяки їм зберігаються і колорит, і живість діалогу, а репліки стають зрозумілими та природними для українського глядача.

Нейтралізація, хоч і поширена, підриває автентичність фільму, оскільки «розмиває» характер персонажів. Калькування навпаки передає первісний зміст, проте звучить штучно й інколи кумедно. Компенсаційний підхід може працювати, проте вимагає вміння та тонкого мовного чуття.

Отже, перекладач «Pulp Fiction» має більше орієнтуватися не на буквальну точність, а на ефект, який фраза викликає у глядача. Головна мета перекладу сленгу в кіно – відтворити атмосферу, емоції та стиль персонажів, а не лише їхні слова.

Дослідження підтверджує, що переклад сленгу в кінодискурсі завжди є компромісом між передачею смислу, стилю та технічними обмеженнями, а також демонструє спроможність української мови зберігати соціально-стилістичні особливості оригіналу.

ВИСНОВКИ

Виконане дослідження американського сленгу як лінгвістичної категорії та як проблеми перекладу у художніх і кінематографічних творах дозволяє сформулювати кілька загальних висновків про його функціональні особливості, роль у комунікації та методи адаптації в українській мові. Сучасний переклад сленгу з англійської вимагає міждисциплінарного підходу, що поєднує лінгвістичні, культурологічні та стилістичні складові.

Значущість даного дослідження зростає у зв'язку з посиленням впливу англомовної художньої літератури та кіно у світовому культурному середовищі, а також з необхідністю розробки дієвих перекладацьких тактик, які гарантуватимуть точну передачу змісту, стилістики й соціокультурного колориту оригінальних творів.

У рамках роботи проведено теоретичний розгляд сленгу як соціокультурного і мовного явища, проаналізовано його особливості в американській англійській, а також окреслено ключові підходи до перекладу сленгових елементів.

Практична частина передбачала вивчення сленгових елементів у художньому творі – романі Дж. Селінджера «Над прірвою у житті» - а також у кінодискурсі на прикладі фільму К. Тарантіно «Кримінальне чтиво». Аналіз українських перекладів роману та адаптації фільму дозволив виявити закономірності використання перекладацьких стратегій і виявити проблеми, що виникають при передачі сленгових одиниць.

Систематичний підхід до дослідження матеріалу дає можливість сформулювати комплексні наукові висновки, що охоплюють теоретичні, практичні та методологічні аспекти даної проблематики.

Висновки, викладені у підсумковій частині, відображають особливості функціонування американського сленгу як соціолінгвістичного явища, його реалізацію в художніх і кінематографічних творах, а також принципи і прийоми

перекладу, які забезпечують збереження автентичності стилю та емоційної забарвленості мови.

1. Огляд теоретичних підходів до визначення сленгу, його характерних рис і ролі доводить, що сленг – це живий лексичний комплекс, який відображає соціальні, культурні та ментальні особливості окремих спільнот мовців. Він одночасно виконує комунікативну, експресивну та ідентифікаційну функції, сприяє формуванню соціальної ідентичності учасників мовної взаємодії і допомагає створювати індивідуальний і груповий мовні стилі.

Особливості американського сленгу, такі як урбаністичний та субкультурний розподіл, новаторський склад словникового фонду і швидка реакція на суспільні зміни, формують його унікальність у художньо-медійних текстах і роблять переклад таких одиниць особливо складним завданням.

Вивчення основних перекладацьких стратегій (дослівний, функціональний, пояснювальний, культурна адаптація, транслітерація, неологізація) показало, що успішність перекладу сленгових елементів залежить від контексту, стилістичної функції та комунікативної ролі слова в оригіналі.

2. Аналіз художнього нарративу роману Дж. Селінджера виявив, що сленг грає вирішальну роль у формуванні стилю твору та психологічного портрету його персонажів. Використання сленгових виразів надає мовленню героїв достовірності, відображає їхній соціальний і психологічний статус і передає емоційне забарвлення подій.

Дослідження українських перекладів роману виявило застосування різноманітних стратегій відтворення сленгу: поєднання дослівного перекладу з адаптацією до розмовного українського стилю, використання пояснювальних вставок, транслітерація або створення нових неологізмів. Такі підходи дозволяють зберегти функціональну та емоційну насиченість оригіналу і передати специфіку мовного середовища персонажів у цільовій мові.

Розгляд конкретних перекладацьких прикладів доводить, що ефективно відтворення сленгових одиниць вимагає комплексного підходу, який поєднує лінгвістичний, культурологічний і стилістичний виміри.

3. Дослідження кінодискурсу підкреслює, що усна мова у кіно характеризується високою динамічністю, інтерактивністю та емоційною насиченістю. Сленгові елементи в діалогах виконують не лише експресивну, а й соціокультурну функції, показують стиль і характер персонажів і створюють особливу атмосферу спілкування.

Основними проблемами перекладу сленгу в дубляжі, субтитруванні та закадровому перекладі є відсутність прямих відповідників, часові обмеження та необхідність зберегти ритм мовлення. Українські перекладацькі рішення охоплюють адаптацію сленгових одиниць, створення розмовних аналогів, використання пояснювальних вставок і введення певних неологізмів. Такий підхід допомагає зберегти автентичність персонажів, емоційну насиченість та соціально-стилістичні особливості оригінальних діалогів.

4. Можна сформулювати такі загальні висновки:

- Американський сленг – багатовимірне лінгвістичне явище, переклад якого вимагає комплексного врахування соціокультурних, стилістичних та функціональних аспектів.
- Відтворення сленгу в художніх творах та кіно здійснюється за допомогою комбінованих стратегій, що забезпечують передачу емоційного забарвлення, стилістичних особливостей і автентичності мовлення персонажів.
- Систематизація перекладацьких рішень дозволяє виявити закономірності у відтворенні сленгових елементів і окреслити типові труднощі, що виникають під час перекладу.
- Результати дослідження мають значну теоретичну і практичну цінність: їх можна застосовувати у навчальному процесі з перекладознавства, у професійній діяльності перекладачів, а також при створенні українських адаптацій англомовних текстів і фільмів.

Перспективи подальших наукових досліджень включають розширення аналізу на інші жанри літератури та кіномистецтва, вивчення функціонування американського сленгу в цифрових медіа та соціальних мережах, а також

проведення порівняльних досліджень сленгових явищ у різних варіантах англійської мови. Подальші роботи допоможуть удосконалити перекладацькі стратегії та поглибити розуміння соціокультурного контексту використання сленгових одиниць.

CONCLUSIONS

The conducted research of American slang as a linguistic category and as a translation problem makes it possible to formulate several generalized conclusions regarding its functional features, its role in communication and the ways of its adaptation in the Ukrainian language. Modern translation of slang from English requires an interdisciplinary approach that combines linguistic, cultural and stylistic components.

The relevance of this research increases due to the strengthening influence of English-language fiction and cinema in the global cultural space and the need to develop effective translation strategies that ensure the adequate transmission of the content, style and sociocultural colouring of original works.

Within the framework of this thesis, a theoretical examination of slang as a sociocultural and linguistic phenomenon has been carried out, its specific features in American English have been analysed, and the key approaches to the translation of slang elements have been outlined.

The practical part of the study consisted in the analysis of slang elements in J. D. Salinger's novel «The Catcher in the Rye» and in film discourse on the material of Quentin Tarantino's «Pulp Fiction». The analysis of Ukrainian translations of the novel and the film adaptation made it possible to identify regularities in the use of translation strategies and to reveal the problems that arise in rendering slang units.

A systematic approach to the analysis of the material made it possible to formulate comprehensive scientific conclusions that cover the theoretical, practical and methodological aspects of the research problem.

The conclusions presented in the final section reflect the specific features of the functioning of American slang as a sociolinguistic phenomenon, its realization in literary and cinematic works, as well as the principles and translation techniques that ensure the preservation of stylistic authenticity and the emotional colouring of speech.

1. The overview of theoretical approaches to defining slang, its characteristic features and its role shows that slang is a dynamic lexical system that reflects the social,

cultural and mental characteristics of particular speech communities. It simultaneously performs communicative, expressive and identificational functions, contributes to the formation of the social identity of the participants in communication and helps to create individual and group speech styles.

The specific features of American slang, such as its urban and subcultural differentiation, innovative lexical stock and rapid response to social change, determine its uniqueness in literary and media texts and make the translation of such units a particularly challenging task.

The study of the main translation strategies (literal, functional, explanatory translation, cultural adaptation, transliteration and neologization) has shown that the success of rendering slang elements depends on the context, the stylistic function and the communicative role of the word in the source text.

2. The analysis of the artistic narrative of J. D. Salinger's novel "The Catcher in the Rye" has revealed that slang plays a decisive role in shaping the style of the work and in forming the psychological portraits of the characters. The use of slang expressions adds authenticity to the characters' speech, reflects their social and psychological status and conveys the emotional colouring of events.

The study of Ukrainian translations of the novel has revealed the use of various strategies for rendering slang: a combination of literal translation with adaptation to colloquial Ukrainian, the use of explanatory insertions, transliteration and the creation of new neologisms. These approaches make it possible to preserve the functional and emotional intensity of the original and to convey the specificity of the characters' linguistic environment in the target language.

The analysis of specific translation examples proves that effective rendering of slang units requires a comprehensive approach that combines linguistic, cultural and stylistic dimensions.

3. The study of film discourse emphasises that spoken language in cinema is characterized by a high degree of dynamism, interactivity and emotional intensity. Slang elements in dialogues perform not only an expressive but also a sociocultural

function, revealing the style and character of the protagonists and creating a specific communicative atmosphere.

The main problems of translating slang in dubbing, subtitling and voice-over translation include the lack of direct equivalents, time constraints and the need to preserve the rhythm of speech. Ukrainian translation solutions involve the adaptation of slang units, the creation of conversational equivalents, the use of explanatory insertions and the introduction of certain neologisms. This approach helps to preserve the authenticity of the characters, their emotional intensity and the socio-stylistic features of the original dialogues.

4. The following general conclusions can be formulated:

- American slang is a multidimensional linguistic phenomenon, the translation of which requires comprehensive consideration of sociocultural, stylistic and functional aspects.
- The reproduction of slang in literary works and films is carried out through combined strategies that ensure the transmission of emotional colouring, stylistic features and the authenticity of the characters' speech.
- The systematization of translation solutions makes it possible to identify regularities in the rendering of slang elements and to outline the typical difficulties that arise in translation.
- The results of the research have significant theoretical and practical value: they can be applied in translation-studies education, in the professional practice of translators, and in the creation of Ukrainian adaptations of English-language texts and films.

Prospects for further research include expanding the analysis to other literary and cinematic genres, studying the functioning of American slang in digital media and social networks, as well as conducting comparative studies of slang phenomena in different varieties of English. Further research will contribute to the improvement of translation strategies and to a deeper understanding of the sociocultural context of slang usage.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановська, В. Я. Особливості перекладу американського сленгу в художній літературі та кінодискурсі // European Science and Innovation Congress. 8–10 грудня 2025, Барселона, Іспанія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sci-conf.com.ua/>
2. Барановська, В. Я. Стратегії відтворення американського сленгу в українських перекладах роману Дж. Д. Селінджера *The Catcher in the Rye* // Магістерський науковий вісник ТНПУ. 2025.
3. Білецька, О. О. Стан і тенденції мовної субкультури сучасної молоді України: монографія. КНУКіМ. Київ. 2016. 187 с.
4. Бондаренко К., Бондаренко О. Переклад англomовного сленгу українською мовою: дослідження фільмів «Кримінальне читиво» та «Одного разу в Голлівуді». SHS Web of Conferences. 2021. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110504001>
5. Борисова, О. Е. Арго в українській мові: стан і перспективи досліджень // Вісник Запорізького національного університету. Серія: Філологічні науки. Запоріжжя, 2012. № 1. С. 77–81.
6. Вербицька, М. Типові помилки при перекладі аудіовізуальних текстів: закадровий переклад // Мовознавство. 2021. № 4. С. 25–30.
7. Голубовська, І. О. Мова соціальних мереж як новітній лінгвістичний феномен // Мовні і концептуальні картини світу. 2015. Вип. 55, ч. 2. С. 49–56.
8. Дем'янчук, Д. Стратегії та тактики українського перекладу англomовних кінофільмів: приклади з фільмів студії Marvel // Аудиторія. 2020. № 3. С. 40–45.
9. Демченко, В. Арго як органічний елемент повсякденної української мови // Дивослово. Київ: Дивослово, 2010. № 5. С. 34–37.
10. Дзендзелівський, Й. Дослідження К. В. Широцьким жаргону учнів Кам'янець-Подільської духовної семінарії // Збірник Харківського

- історико-філологічного товариства. Нова серія. Харків, 1998. Т. 6. С. 167–174.
11. Дзюбишина-Мельник, Н. Сучасний жаргон і сучасне розмовне мовлення // Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія»: Філологічні науки. Київ, 2002. Т. 20. С. 14–18.
12. Жулавська, О. О., Назаренко, О. В. Переклад: теоретичні та практичні аспекти: навч. посібник. Суми: Сумський державний університет, 2017. 133 с.
13. Кобякова, І. К. Лінгвістичний підхід до вивчення евфемізмів // Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства: Матеріали VIII Всеукраїнської наукової конференції (Суми, 16–17 квітня 2020 р.) / уклад. М. М. Набок. Суми: Сумський державний університет, 2020. С. 16–20.
14. Коломієць, Л. Стратегії і тактики перекладу культурно маркованої лексики // Мовні і концептуальні картини світу. 2004. Вип. 9. С. 152–160.
15. Корун, І. Американський сленг у кінодискурсі: проблеми перекладу // Вісник Львівського університету. Серія «Іноземні мови». 2015. Вип. 22. С. 89–96.
16. Лесінська, О. М., Голюк, І. О. Особливості американського молодіжного сленгу. Чернівці: ЧНУ імені Юрія Федьковича, 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.48-3.24>
17. Масенко, Л. Нариси з соціолінгвістики: посібник. Київ: Києво-Могилянська академія, 2010. 243 с.
18. Матвіяс, І. Г. Українська мова і її говори. Київ: Наукова думка, 1990. 168 с.
19. Немає сенсу. Український дубляж «Кримінального читива» кращий, ніж я очікував. 10 вересня 2020 [Електронне відео]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=cwscddxEGUI> (дата перегляду: 23.09.2025)
20. Осецька, Н. Ф., Ярмолук, Я. М. Вплив англіцизмів на сучасний український молодіжний сленг // Вісник Національного університету

- водного господарства та природокористування. Вип. 3 (55). Серія «Гуманітарні науки». 2011. С. 74–80.
- 21.Павлишин, О. Мовна ідентичність молоді: соціолінгвістичний аспект. Київ: Наукова думка, 2005. 248 с.
- 22.Руденко, М. Загальнолінгвістичний аспект вивчення сленгу (50-і рр. ХІХ ст.–початок ХХІ ст.) // Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології: зб. наук. праць / за заг. ред. В. А. Глуценка. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2018. Вип. 7. С. 8–20.
- 23.Селіванова, О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2010. 712 с.
- 24.Селінджер, Дж. Д. Над прірвою у житті. Переклад О. Логвиненка, 2023. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uabook.com.ua/wp-content/uploads/2023/02/selindzher-dzherom-devid-nad-prirvoiu-u-zhytilovets-u-zhyti133.pdf>
- 25.Селінджер, Дж. Д. Над прірвою у житті. Харків: Фоліо, 2005.
- 26.Собокарь, А. Особливості перекладу аудіовізуальних текстів: проблеми відтворення сленгу та неформальної лексики // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Перекладознавство». 2022. Вип. 2. С. 12–18.
- 27.Ставицька, Л. О. Про взаємодію жаргону і сленгу // Українська мова та література. 2000. № 15. С. 7–8.
- 28.Стирнік, Н. С., Аксютіна, Т. В. Translation Strategies: навчальний посібник. Дніпро: Ліра, 2019. 126 с.
- 29.Сторожук, І. Сучасний український сленг: лексико-семантичний аналіз. Львів: Видавництво Львівського університету, 2010. 312 с.
- 30.Фощан, Т. В., Литвин, А. В. Історичні аспекти розвитку дубльованого перекладу у світі та становлення українського дубляжу // Наукові записки. Серія «Філологічні науки». 2023. Вип. 1. С. 45–60.
- 31.Швачко, С. О., Кобякова, І. К., Анохіна, Т. О. Об'єкти перекладознавства: монографія. Суми: Сумський державний університет, 2019. 222 с.

32. Adluna, N. Translation Strategies for Slang Expressions in the Novel *Eleanor & Park // Lililacs*. 2025. Vol. 5, No. 1. P. 45–58. URL: <https://journal.unj.ac.id/unj/index.php/lililacs/article/download/50681/19472/152573>
33. Aleksic, A. *Algospeak: How Social Media Is Transforming the Future of Language*. New York: Gallery Books, 2025. 304 p.
34. Allan, K., Burridge, K. *Forbidden Words: Taboo and the Censoring of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006. 320 c.
35. *American Slang: Types and Examples*. Bazar Club. URL: <https://www.bazar.club/ua/blog/post/american-slang-types-and-examples>
36. Barrère, A., Leland, C. G. *A Dictionary of Slang, Jargon, and Cant, embracing English, American, and Anglo-Indian slang, Pidgin English, tinkers' jargon and other irregular phraseology*. With a new Introduction by Eric Partridge. Vol. 1. Detroit: Gale Research Co., Book Tower, 1967. P. v–xi, xiii–xxiii.
37. Bloomfield, L. *Language*. New York: Holt, Rinehart and Winston, 1933. 550 p.
38. Bucholtz, M. Youth and language: A sociolinguistic perspective // *Annual Review of Anthropology*. 2002. Vol. 31. P. 525–548.
39. Cambridge Dictionary. URL: <https://www.google.com.ua/amp/s/dictionary.cambridge.org/ru/amp/%25D0%25B0%25D0%25BD%25D0%25B3%25D0%25BB%25D0%25B8%25D0%25B9%25D1%2581%25D0%25BA%25D0%25B8%25D0%25B9/slangdictionary.cambridge.org> (дата звернення 18.09.2025)
40. Chapman, R. L. *American Slang*. New York: Harper & Row, 1986. 430 p.
41. Crystal, D. *English as the Global Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 1997. 231 p.
42. Crystal, D. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. 489 p.
43. Ertl, V. První použití slangu // *NaŠeřeč*. 1924. № 5. P. 14.
44. Faisal, A. *The Strategy of Slang Translation and Its Meaning Equivalence in Cobain: Montage of Heck Movie Subtitle*. State Islamic University of Syarif

- Hidayatullah   Jakarta,   2017.   URL:
<https://repository.uinjkt.ac.id/dspace/bitstream/123456789/34402/1/ALFAN%20FAISAL-FAH.pdf>
- 45.Fasmer, M. Etymological Dictionary of the Russian Language. Moscow: Progress Publishers, 1980. 945 p.
- 46.Fries, C. C. Usage Labels and Dialekt Distribution // Harbrace Guide to Dictionaries. New York; Burlingame, 1963. P. 148.
- 47.Green, J. Green's Dictionary of Slang. London: Chambers, 2010. 3000 p.
- 48.Greenough, J. B., Kittredge, J. L. A Dictionary of American Slang. Boston: Little, Brown and Company, 1929.
- 49.Hajiyeva, B. Translating Idioms and Slang: Problems, Strategies, and Cultural Implications // AGHEL. 2025. Vol. 2, No. 2. P. 123–135. URL: <https://doi.org/10.69760/aghel.025002123>
- 50.Hotten, J. C. The Slang Dictionary or, the Vulgar Words, Street Phrases, and Fast Expressions of High and Low Society: Many with Their Etymology, and a Few with Their History Traced. Replica of 1869 edition. London: Elibron Classics, 2004. 362 p.
- 51.Jaeckle, J. Film Dialogue. New York: Columbia University Press, 2013. 288 p.
- 52.Janey, R. W. Pragmatics and Cinematic Discourse // ResearchGate. 2015. URL: https://www.researchgate.net/publication/272577352_Pragmatics_and_Cinematic_Discourse
- 53.Maurer, D. W., High, E. C. New Words – Where Do They Come From and Where Do They Go? Chicago: American Speech, 1980. 253 p.
- 54.Mencken, H. L. The American Language. New York: Alfred A. Knopf, 1919. 903 p. URL: <https://www.gutenberg.org/files/43376/43376-h/43376-h.htm>
- 55.Miller, R. Sociolinguistics: A Study of Language in Society. New York: Harper & Row, 1970. 412 p.
- 56.Oberpfalzer-Yilk, F. Argo a slangy. 1934. P. 129–133.

57. Partridge, E. Slang to-day and yesterday, with a short historical sketch; and vocabularies of English, American, and Australian slang. London: Routledge, 1933. ix, 476 p.
58. Partridge, E. Slang To-Day and Yesterday. London: Routledge, 1933. 248 p.
URL: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.58766>
59. Partridge, E. Slang Today and Yesterday. London: Routledge, 1933. 490 p.
60. Partridge, E. Slang today and yesterday. New York: The Macmillan, 2007. ix, 476 p.
61. Partridge, E. Usage and Abusage. London: Routledge & Kegan Paul, 1947. 272 p.
URL: <https://archive.org/details/dli.ernet.504835>
62. Partridge, E. Usage and Abusage: A Guide to Good English. London: Penguin Books, 1999. 401 p.
63. Pulp Fiction / «Кримінальне читиво». Sweet.TV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20210430153115/https://sweet.tv/movie/12589-kriminalne-chtivo> (дата звернення: 22.09.2025)
64. Rahmawati, R. Translation Strategies for Slang Words in the Subtitles of Film Inside Out 2 // Jurnal Pujangga. 2024. Vol. 10, No. 2. URL: <https://journal.unas.ac.id/pujangga/article/view/3917>
65. Ramadhan, H. F., Simatupang, E. C. The View of Slang Words in the Movie No Hard Feelings // Jurnal Onoma: Pendidikan, Bahasa dan Sastra. 2025. Vol. 10, No. 3. URL: <https://e-journal.my.id/onoma>
66. Riopl, E. Studenstký žargon. 1928. P. 133.
67. Salinger, J. D. The Catcher in the Rye. Boston: Little, Brown and Company, 1951.
68. Salinger, J. D. The Catcher in the Rye. URL: <https://giove.isti.cnr.it/demo/eread/Libri/sad/Rye.pdf>
69. Sherlock, Ben. Pulp Fiction: 10 Best Movie References, Ranked. 22 січня 2020.
URL:

- <https://web.archive.org/web/20210207000134/https://screenrant.com/pulp-fiction-quentin-tarantino-best-movie-references-ranked/>
70. Spears, R. Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions. National Textbook Company; McGraw-Hill, 2000. 576 p.
71. Suminar, R. P. Translation Strategies of American Teenagers' Slang in Easy A Movie Subtitles. English Lecture, Faculty of Education and Sciences, Swadaya Gunung Jati University, 2024. URL: <https://pdfs.semanticscholar.org/02ff/85a5b34fa0be7410873cd4b05778bff3cec4.pdf>
72. SWEET.TV. SWEET.TV дублював «Кримінальне читиво» українською. 30 квітня 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20210430153051/https://sweet.tv/news/214-sweettv-dublyuvav-kriminalne-ctivo-ukrayinskoyu> (дата звернення 23.09.2025)
73. Trachtenberg, L. Slang: The People's Poetry. New York: Oxford University Press, 2005. 265 p.
74. Ulvydienė, L., Abramovaitė, B. Literary Style in Translation: Slang in J. D. Salinger's The Catcher in the Rye // Kalbų studijos. 2012. Vol. 20. P. 1–12. URL: https://www.researchgate.net/publication/272701939_Literary_Style_in_Translation_Slang_in_J_D_Salinger%27s_The_Catcher_in_the_Rye

ДОДАТОК А

Основні підходи до перекладу сленгових одиниць: принципи, приклади та стратегії

Підхід	Основна мета	Принцип перекладу	Приклади сленгу (англ.)	Можливий переклад українською	Стратегія перекладу	Особливість і та проблеми
1	2	3	4	5	6	7
Семантичний	Збереження лексичного значення	Передача буквального або максимально близького значення	<i>cool, bummer, awesome</i>	«круто», «прикрість», «чудово»	Дослівний переклад, калька, прямий семантичний еквівалент	Не завжди передає соціальний і культурний контекст; деякі сленгові слова не мають точних аналогів
Функціональний	Збереження соціальної та комунікативної функції	Передача ролі слова у мовленні, навіть із семантичними змінами	<i>hang out, geek, dude, nerd</i>	«тусуватися», «гик», «чувак», «ботан»	Замінити на аналогічний сленг цільової мови або адаптувати для збереження ефекту	Вимагає знання соціальної структури та мовного середовища обох культур
Комунікативний	Зрозумілість і природність тексту для читача	Забезпечення органічності сприйняття, можливе пояснення через контекст	<i>to spill the beans, chill out, hit the road</i>	«розповісти все», «розслабся», «йди дорогою»	Адаптація, заміна на еквівалент, пояснення через контекст	Можлива втрата точного семантичного навантаження, потребує творчого підходу
Культурологічний	Передача культурного і соціального контексту	Збереження культурних і соціальних особливостей сленгу	<i>Thanksgiving dinner, Black Friday, to hit the jackpot</i>	«святкова вечеря на День подяки», «Чорна п'ятниця», «зірвати куш»	Адаптація до культурного контексту, пояснення, культурний еквівалент	Часто доводиться розширювати текст поясненнями; інколи немає повного культурного аналога

Продовження додатку А

1	2	3	4	5	6	7
Комбінований	Оптимальне поєднання значення, функції та культурного контексту	Використання різних стратегій одночасно	<i>cool</i> у іронічному контексті, <i>to hang out</i> у художньому діалозі	«круто, ага», «тусуються разом»	Комбінація семантичного, функціонального та комунікативного перекладу, адаптація під аудиторію	Вимагає високої кваліфікації перекладача, балансування між точністю і природністю

ДОДАТОК Б

Сленгові вислови в американських фільмах і їхня адаптація в українському дубляжі та субтитрах

Оригінальний вислів	Фільм / серіал	Дубляж українською	Субтитри українською	Емоційне забарвлення	Соціокультурний контекст
1	2	3	4	5	6
“Dude, chill!”	<i>Superbad</i>	«Чувак, спокійно!»	«Спокій, чувак!»	Дружній, заспокійливий	Молодіжне неформальне звертання
“Say ‘what’ again. I dare you, I double dare you.”	<i>Pulp Fiction</i>	«Скажи “що” ще раз. Смієшся? Я тебе викликаю!»	«Скажи “що” ще раз, я викликаю!»	Загроза, гнів	Кримінальний / дорослий контекст, агресивний стиль
“That party was lit!”	<i>Euphoria</i>	«Вечірка була бомбезна!»	«Вечірка була класна!»	Захоплення, ентузіазм	Підліткова, сучасна вечіркова культура
“You can’t sit with us”	<i>Mean Girls</i>	«Тобі не можна сидіти з нами»	«Не сидиш з нами»	Іронія, соціальна дистанція	Підліткова ієрархія, американські шкільні реалії
“This is not ‘Nam. This is bowling. There are rules.”	<i>The Big Lebowski</i>	«Це не В’єтнам. Це боулінг. Тут є правила»	«Це не війна. Це боулінг. Є правила»	Гумор, іронія	Культурна відсилка до війни у В’єтнамі
“I’m dead”	<i>Friends</i>	«Я помираю!»	«Я вмираю!»	Переляк, шок, комічний	Молодіжна реакція, емоційний сленг
“Bet”	<i>Spider-Man: Homecoming</i>	«Домовились»	«Б’юся об заклад»	Підтвердження, азарт	Сучасний молодіжний сленг, дружнє спілкування
“Flex”	<i>Euphoria</i>	«Випендрювати ся»	«Хвалитися»	Самовпевненість, демонстрація	Підліткова культура, показ статусу
“Lowkey”	<i>To All the Boys I’ve Loved Before</i>	«По-тихому»	«Трохи»	Приховане бажання, скромність	Молодіжна неформальна комунікація
“Savage”	<i>Black Panther</i>	«Жорстко!»	«Дике!»	Захоплення, сміливість	Молодіжна субкультура, комплімент або іронія

Продовження додатку Б

1	2	3	4	5	6
“YOLO”	<i>The Hangover</i>	«Живемо один раз!»	«Лише раз живемо»	Ризик, імпульсивність	Молодіжний девіз, культура розваг
“Slay”	<i>RuPaul's Drag Race</i>	«Розриваєш!»	«Вражаєш!»	Похвала, захоплення	Культурний сленг ЛГБТ+ спільноти
“Ghost”	<i>13 Reasons Why</i>	«Ігнорувати»	«Пропадаєш»	Роздратування, образа	Підліткова соціальна поведінка
“Shade”	<i>Mean Girls</i>	«Підкол»	«Тонка критика»	Іронія, сарказм	Американська підліткова культура, тонка образливість
“Bae”	<i>The Notebook</i>	«Кохана / Коханий»	«Мій»	Ласка, любов	Молодіжне звертання, романтичний сленг
“Bruh”	<i>21 Jump Street</i>	«Бро»	«Чувак»	Дружній, нейтральний	Неформальна комунікація, дружба
“Hype”	<i>The Greatest Showman</i>	«Шикарно!»	«Круто!»	Захоплення, емоційний підйом	Молодіжна субкультура, розваги
“Turn up”	<i>Step Up</i>	«Заводитися»	«Запалювати»	Енергійність, азарт	Вечірки, танцювальна культура
“GOAT”	<i>Black Panther</i>	«Найкращий / легенда»	«Найвеличніший»	Захоплення, повага	Поп-культура, спортивні та музичні кола
“FOMO”	<i>The Social Dilemma</i>	«Страх пропустити»	«Страх щось пропустити»	Тривога, переживання	Молодіжна культура, соціальні мережі